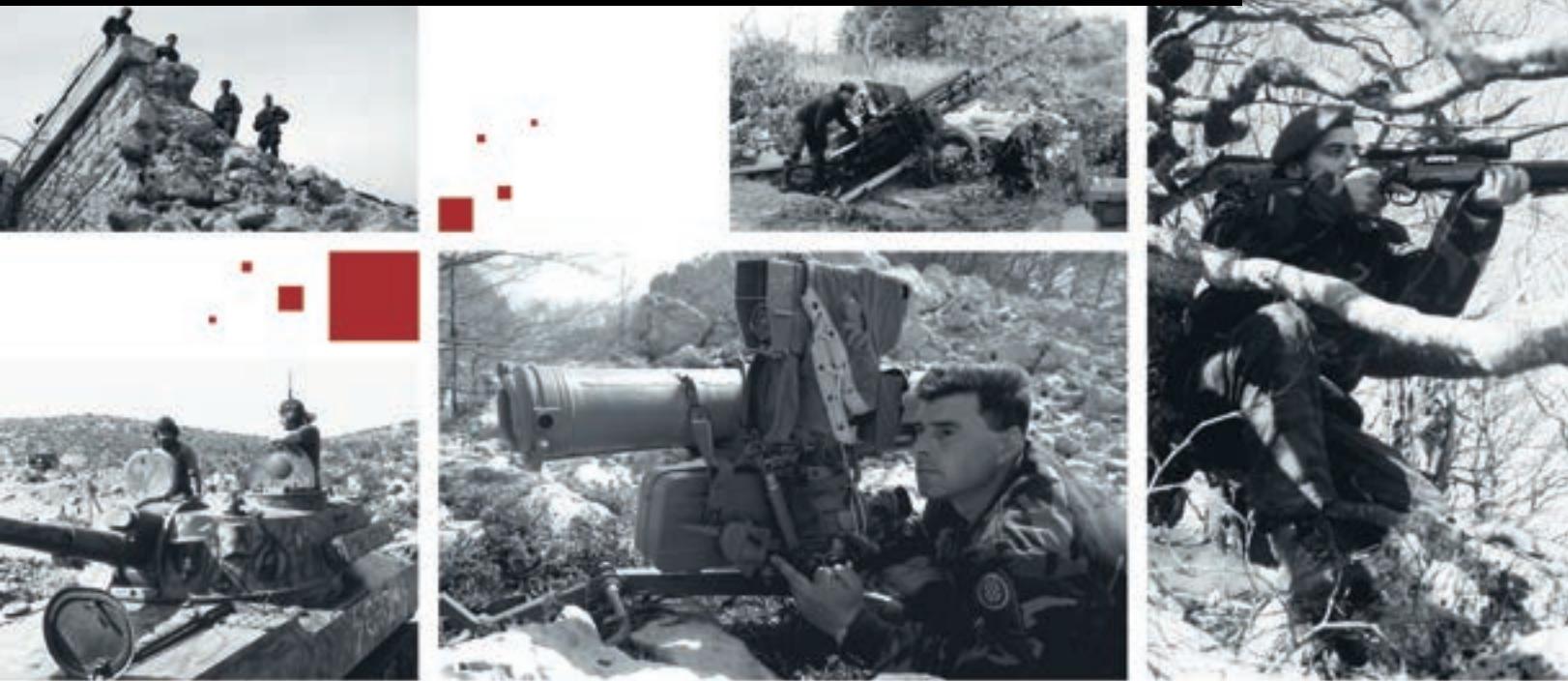

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 0 4 1 2
9 1 7 7 1 8 4 7 2 0 3 0 0 8

OBILJEŽENA 19.
OBLJETNICA VRO

MASLENICA

Humanost

"Ponos
Hrvatske"
- Ivanka i Ivica
Čelik

19. OBLJETNICA
OPERACIJE MASLENICA
OPERACIJA MASLENICA
BILA JE VELIKA POBJEDA

SVIJET MULTIMEDIJE

POKAŽITE DA VAM JE STALO DO DRUGIH

Nikad ne znamo u kojem nas trenutku život može neugodno iznenaditi i dovesti u situaciju da više nismo u mogućnosti ništa sami učiniti i jedina nada koja nam ostaje jest razumijevanje prijatelja, kolega, suboraca, dobrih ljudi... Ponekad, možda i simbolična materijalna sredstva kad se udruže mogu mnogo značiti i pomoći u najtežim trenucima. Djelatnici Ministarstva obrane i pripadnici Oružanih snaga RH mnogo puta dosad takvima su se humanitarnim akcijama u velikom broju odazivali i bili spremni pomoći svojim kolegama ili članovima njihovih obitelji kada im je ona bila potrebna. Humanitarna osjetljivost naravno ne smije i ne može imati granica jer uvijek će biti onih

Pomoći obitelji preminulog bojnika Batarilovića

Bojnik Marijan Batarilović preminuo je 12. srpnja 2011. tijekom obnašanja službe u Zrakoplovnoj bazi Pleso, neposredno nakon završetka probnog leta zrakoplovom Canadair. Inače, bojnik Batarilović je kao pilot borbenih zrakoplova MiG-21 sudjelovao u Domovinskom ratu, a od 1998. do 2008. bio je pripadnik protupožarnih zrakoplova ZTZ-a u Velikoj Gorici. Smrt ga je zatekla na radnom mjestu, u hangaru, nakon obavljenе zadaće.

Iza bojnika Batarilovića ostalo je troje djece i supruga. Dvoje punoljetne djece ne radi, a desetogodišnji sin polazi osnovnu školu. Žive od mirovine supruga i oca, a nemaju riješeno ni stambeno pitanje.

Dobrovoljne novčane priloge svi koji žele pomoći obitelji Batarilović mogu uplatiti na tekući račun broj: 3206673854 otvoren u Erste banci Zagreb na ime Jasminka Batarilović.

Djelatnici MORH-a i pripadnici OSRH uvijek se u velikom broju odazivaju na humanitarne akcije i uključuju u dobrovoljno prikupljanje novčanih sredstava za pomoći svojih kolega ili članova njihovih obitelji. Akcije se uvijek provode na temelju dobrovoljnog izdvajanja od osobnog dohotka djelatnika MORH-a i pripadnika OSRH-a na žiroračune ili tekuće račune obitelji te na temelju Izjave za novčanu pomoći koja se dostavlja djelatnicima MORH-a i pripadnicima OSRH-a.

Četrnaestogodišnjem Filipu Tarasu nužno potrebna operacija

Druga humanitarna akcija koja je u tijeku jest prikupljanje novčane pomoći za liječenje sina bojnika Dubravka Tarasa. Filip Taras ima 14 godina, invalid je cerebralne paralize i u potpunosti je ovisan o skrbi i njezi druge osobe. Stalno trpi bolove i žurno mu je nužna skupa operacija i ortopedска pomagala za što obitelj nema dovoljno sredstava.

Filip se trenutačno nalazi u bolnici u Njemačkoj gdje se oporavlja od teške i komplikirane operacije na lijevoj nozi. Po mišljenju stručnjaka nužna mu je operacija desne noge, za koju obitelj, nažalost, nije u mogućnosti samostalno snositi troškove.

Operacijom desne noge Filipu se pruža šansa da stane na svoje noge. Kako je bolest iznimno uznapredovala i ne dođe li do operacije, postoji mogućnost da dječak neće moći više ni sjediti.

Dobrovoljni novčani prilozi za Filipa Tarasa mogu se uplatiti na žiroračun broj: 2340009-3102-60319 otvoren u Privrednoj banci Zagreb na ime Dubravko Taras.

16

Fotomonografija "Dva desetljeća OSRH 1991. - 2011."

Riječ je o reprezentativnom izdanju koje pokriva razdoblje od nastanka do današnjih dana naših Oružanih snaga. Fotografije su djela četrdesetak autora iz cijele Hrvatske, poznatih i nepoznatih, profesionalaca i amatera. U slikovitoj priči o tih dvadeset godina, fotografije nastale u razdoblju Domovinskog rata, u godinama obrane i oslobođenja, ipak za sve nas imaju posebnu važnost

12

"Ponos Hrvatske" - Ivanka i Ivica Čelik

"Ponos Hrvatske" je priznanje koje istoimena udruga i 24 sata već niz godina dodjeljuju ljudima koji su se, tijekom protekle godine, istaknuli svojom humanošću, hrabrošću ili doerotom. Ovogodišnja dodjela nagrada održana je 22. siječnja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, a među ljudima čija je posebnost prepoznata su supružnici Ivanka i Ivica Čelik, umirovljena narednica i bojnik OSRH... Priznanje im je dodijeljeno jer su, nakon smrti svojih kumova i prijatelja, Miljenka i Marijane Franje, udomili njihovo troje djece

Naslovnicu izradio Predrag BELUŠIĆ

Operacija Maslenica bila je sjajna, velika pobjeda, a u političkom i vojnem smislu bila je izvanredno uspješna, dobro provedena akcija. Dostignuti su željeni ciljevi, a svjetu smo, u političkom smislu, poslali poruku da smo spremni za velike bitke i sposobni oslobođiti okupirane krajeve Republike Hrvatske, istaknuo je ministar Kotromanović

OPERACIJA MASLENICA BILA JE VELIKA POBJEDA

6

MORH I OSRH

- 4 ZAPOVJEDNIŠTVO HRZ-a I PZO-a
- 5 VOJARNA "PUKOVNIK PREDRAG MATANOVIĆ"
- 7 NOVOSTI IZ MORH-a I OSRH-a
- 8 NOVOSTI IZ NATO-a
- 10 HRVATSKA VOJNA INDUSTRIJA
- 14 FOTOREPORTAŽA

VOJNA
TEHNIKA

- 18 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE
- 22 VOJNA TEHNIKA
- 28 MODERNE TEHNOLOGIJE

MAGAZIN

- 30 PODLISTAK - GRAĐANSKI RATOVI 1945. - 2011.
- 32 DOMOVINSKI RAT
- 34 SVIJET MULTIMEDIJE
- 35 IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA

Goran GROŠINIĆ, snimio Josip KOPI

Uime svih hrvatskih građana ministar Kotromanović je posebno zahvalio pripadnicima HRZ-a na njihovim aktivnostima u medicinskom prevoženju, gašenju požara te sudjelovanju u akcijama traganja i spašavanja te istaknuo da se o tome treba stalno upoznavati šira javnost. Moja i želja ove Vlade jest da se sposobnost borbenog zrakoplovstva koju imamo zadrži i učiniti čemo sve što je moguće da tako bude, istaknuo je ministar. Obišao je i dežurni borbeni dvojac HRZ-a i PZO-a, pri čemu su pripadnici HRZ-a demonstrirali svoju brzinu i uvježbanost...

Borbeni dvojac demonstrirao brzinu i uvježbanost

U pratnji načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga general-pukovnika Drage Lovrića ministar obrane Ante Kotromanović posjetio je 20. siječnja Zapovjedništvo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane u vojarni "Pleso", a nakon toga obišao je i tvrtku Zrakoplovno-tehnički centar d.d. u Velikoj Gorici. U Zapovjedništvu HRZ-a i PZO-a ministra je dočekao zapovjednik HRZ-a i PZO-a brigadni general Dražen Ščuri, koji je predstavio ustroj, operativni raspored, stanje tehnike i osnovne zadaće HRZ-a i PZO-a kao i aktivnosti te grane Oružanih snaga u protekljoj godini. Uz zadaće nadzora i zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske, aktivnosti pripadnika HRZ-a i PZO-a u međunarodnim misijama ISAF i KFOR, u kojima trenutačno sudjeluje 41 pripadnik, general Ščuri također je istaknuo i niz zadaća koje pripadnici HRZ-a provode tijekom godine u potpori građanima. Tako je posebno istaknuo da je HRZ u 2011. godini ostvario na zadaćama hitnog medicinskog prevoženja 581 sat leta i 1379 letova pri čemu je prevezeno 490 pacijenata, dok su u akcijama traganja i spašavanja

letjelice HRZ-a u 2011. godini ostvarile 51 sat leta. Što se pak tiče protupožarnih aktivnosti, general Ščuri je istaknuo da je u 2011. ostvareno 1870 sati leta protupožarnih zrakoplova i helikoptera pri čemu je izbačeno 54 647 tona vode na požarišta diljem Hrvatske.

Da bi se upoznao s aktivnostima i radom ZTC d.d., te provjerio kako teku pripreme na osposobljavanju protupožarnih zrakoplova za ovu godinu, ministar Kotromanović je obišao i tvrtku ZTC d.d. Tom prigodom ga je predsjednik Uprave ZTC-a Zdravko Delić upoznao sa stanjem u toj tvrtki koja je 2010. godine izšla iz sustava Oružanih snaga RH i trenutačno ima 192 djelatnika. Delić je istaknuo koji su prioriteti u radu, te naglasio da je zahvaljujući dobroj koordinaciji s Oružanim snagama, ali i planiranjem i preraspodjelom poslova, već sada, u siječnju, za ovogodišnju protupožarnu sezonu u potpunosti spremno pet od 11 protupožarnih zrakoplova, dok će do početka sezone biti svi spremni.

Ministar Kotromanović posebno je uime svih hrvatskih građana zahvalio pripadnicima HRZ-a na njihovim aktivnostima u medicinskom prevoženju, gašenju požara te sudjelovanju u akcijama traganja i spašavanja te istaknuo da se o tome treba stalno upoznavati šira javnost. To su zadaće koje se rade u teškim vremenskim uvjetima, gdje piloti i zemaljsko osoblje daju maksimum i hvala vam još jednom na tome, rekao je ministar. Moja i želja ove Vlade jest da se sposobnost borbenog zrakoplovstva koju imamo zadrži i učiniti čemo sve što je moguće da tako bude, istaknuo je ministar obraćajući se pripadnicima HRZ-a. Informirao ih je, također, o aktivnostima na preustroju Ministarstva obrane, kao i izmjenama Zakona o obrani i Zakona o službi u Oružanim snagama koji se pripremaju. Sve te aktivnosti ići će u smjeru racionalizacije troškova, smanjivanja administracije, ali i jasnom reguliranju prava i obveza profesionalnog vojnika. Težište našeg rada treba biti na obuci pripadnika Oružanih snaga, zaključio je. Ministar je obišao i dežurni borbeni dvojac HRZ-a i PZO-a, pri čemu su pripadnici HRZ-a demonstrirali svoju brzinu i uvježbanost te su u dvostruko kraćem roku od propisanih NATO postupaka bili s borbenim zrakoplovima na pisti spremni za polijetanje. ■

VOJARNA "PUKOVNIK PREDRAG MATANOVIĆ"

Goran GROŠINIĆ, snimio Josip KOPI

Ministar je pohvalio sudjelovanje pripadnika OSRH-a u međunarodnim misijama i operacijama te je istaknuo da MORH intenzivno radi na smanjivanju svih nepotrebnih troškova te da će uštedena sredstva biti preusmjerena na trening, obuku i vježbe pripadnika OSRH-a. Dodao je i da se radi na kvalitetnijem i boljem upravljanju osobljem i personalnom karijerom vojnika, dočasnika i časnika, kao i na izmjenama zakonske regulative iz područja obrane

Pohvala i potpora *Tigrovima* i *Gromovima*

Vojarnu "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji 20. je siječnja posjetio ministar obrane Ante Kotromanović te je tom prigodom obišao smještajne, skladišne i vježbališne kapacitete tog dugoročno perspektivnog objekta Oružanih snaga RH. Ministra su dočekali načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga general-pukovnik Drago Lovrić, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Dragutin Repinc te zapovjednik Gardijske motorizirane brigade brigadni general Mladen Fuzul, koji je predstavio stanje u vojarni kao i perspektive njezine uporabe i plan razvoja.

Osim o aktivnostima u vojarni i karakteristikama pojedinih objekata, general Fuzul je ministra izvijestio o popunjenosti postrojbe te naglasio da je zapovjedni kadar, od razine desetine pa do razine bojne, u posljednje vrijeme znatno pomlađen. Pritom mu je predstavio zapovjednike bojni *Tigrovi* i *Gromovi* koje su smještene u Petrinji. Uz navedene postrojbe u vojarni se također nalaze i dijelovi drugih postrojbi logističke i

Osim o aktivnostima u vojarni i karakteristikama pojedinih objekata, ministar je upoznat i s popunjenošću postrojbe te činjenicom da je zapovjedni kadar znatno pomlađen

opskrbne struke. Kotromanović je izrazio zadovoljstvo što ova perspektivna vojarna na 322 hektara ne ometa razvoj grada i ove sredine, a istodobno je za Oružane snage vrlo iskoristiva, jer na istoj lokaciji obuhvaća smještajne i skladišne komplekse kao i vježbalište, strelište i poligon. U obraćanju zapovjednicima iz postrojbi bojni *Tigrovi* i *Gromovi* ministar je istaknuo da osobno zna kako je teško biti zapovjednik, kada se pred tebe stavljuju određene zadaće, a uvjeti u kojima radiš nisu u skladu sa zahtjevima.

Posebno je pohvalio sudjelovanje pripadnika OSRH-a u međunarodnim misijama i operacijama, što su zahtjevne i odgovorne zadaće. Istaknuo je da Ministarstvo obrane intenzivno radi na smanjivanju svih nepotrebnih troškova te smanjivanju administrativnog dijela Ministarstva obrane kao i na donošenju kvalitetnog ustroja koji će minimalizirati udvostručenje pojedinih poslova između ustrojbenih cjelina MORH-a i Glavnog stožera. Tako uštedena sredstva preusmjerit će na trening, obuku i vježbe pripadnika OSRH-a. Ministar je istaknuo i da se radi na kvalitetnijem i boljem upravljanju osobljem i personalnom karijerom vojnika, dočasnika i časnika, kao i izmjenama zakonske regulative iz područja obrane. ■

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Operacija Maslenica bila je sjajna, velika pobjeda, a u političkom i vojnom smislu bila je izvanredno uspješna, dobro provedena akcija. Dostignuti su željeni ciljevi, a svijetu smo, u političkom smislu, poslali poruku da smo spremni za velike bitke i sposobni osloboditi okupirane krajeve Republike Hrvatske, istaknuo je ministar Kotromanović

Operacija Maslenica bila je VELIKA POBJEDA

Polaganjem vijenaca pred Središnjim križem na zadarskom Gradskom groblju te pred spomen-obilježjem 3. bojne 4. gardijske brigade Imotski sokolovi, u Zadru je 21. siječnja započelo obilježavanje 19. obljetnice vojno-redarstvene operacije Maslenica '93. Trodnevni program obilježavanja obljetnice obuhvatio je

niz kulturnih i sportskih događanja u gradu Zadru i njegovoj okolini.

Vijence su položili ministar obrane Ante Kotromanović u svojstvu izaslanika predsjednika Republike Hrvatske Ivo Josipovića, ministar hrvatskih branitelja Predrag Matić, ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić, izaslanstvo Hrvatskog sabora na čijem je čelu bila Ingrid Antičević Marinović, izaslanstva Zadarske županije, grada Zadra, braniteljskih udruga te obitelji i prijatelji sudionika akcije.

Vojno-redarstvena operacija Maslenica provedena je pod kodnim

Počast poginulim braniteljima u operaciji Maslenica odala su najviša državna izaslanstva položivši vijence pred središnji križ na zadarskom Gradskom groblju

Ministar obrane Ante Kotromanović bio je tijekom akcije Maslenica u siječnju 1993. načelnik stožera 126. brigade u Sinju. Iz perspektive izravnog sudionika u povijesnoj pobjedi i dužnosti ministra obrane koju obnaša 19 godina poslije, za Hrvatski vojnik je rekao:

"Bilo je to vrijeme u kojem smo što brže i što bolje, zajedničkim snagama pokušavali dostići zajednički cilj: poraziti neprijatelja, osloboditi okupirane dijelove i sačuvati ljudе od stradanja. Cilj operacije Maslenica bio je povezati sjever i jug Hrvatske, odbaciti neprijatelja i smanjiti pritisak kojem je do tada bio izložen Zadar. Zahvaljujući pobjedi u toj operaciji šest dana poslije uspjeli smo u Sinju osloboditi i branu Peruču. Onda, a i sada, gotovo dva desetljeća poslije, mogu reći da je Maslenica '93 bila sjajna, velika pobjeda, a u političkom i vojnem smislu bila je izvanredno uspješna, dobro provedena akcija. Dostignuti su željeni ciljevi, a svijetu smo, u političkom smislu, poslali poruku da smo spremni za velike bitke i sposobni osloboditi okupirane krajeve Republike Hrvatske".

nazivom "Gusar", a započela je 22. siječnja 1993. u ranojutarnjim satima. Trodnevna napadna operacija prvi je put izvedena uz zajedničko sudjelovanje snaga HKoV-a, HRM-a i HRZ-a, postrojbe su uvedene iz pokreta u

napad, a pobjedama izvođenima tijekom ove akcije stvoreni su uvjeti za daljnje oslobođanje okupiranog teritorija. Uspješno izvedena operacija rezultirala je oslobođanjem Rovanske, Maslenice, Novskog Ždrila, Islama Latinskog, Islama Grčkog, Kašića, Crnog, Murvice, Smokovića, zračne luke Zemunik, preuzimanjem nadzora nad strateški važnim područjima s kojih su hrvatske snage mogle nadzirati Obrovac i Gračac, a nakon pobjedičkih aktivnosti oko Maslenice uslijedilo je oslobođanje brane Peruča. ■

Zamjenik šefa misije UK-a u Hrvatskoj posjetio MORH

Ministar obrane Ante Kotromanović primio je 19. siječnja u nastupni posjet Christopera Hodgea, zamjenika šefu misije i prvog tajnika Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske te pukovnika Philipa Osmenta, britanskog vojnog izaslanika u Republici Hrvatskoj. Hodge je čestitao ministru Kotromanoviću na imenovanju, istaknuvši dosadašnju dobru obrambenu suradnju dviju zemalja. Dobru suradnju na području obrane posebno je naglasio i vojni izaslanik UK-a u Republici Hrvatskoj pukovnik Osment, koji je istaknuo visoku profesionalnost pripadnika OSRH-a. Tom prilikom najavljen je i skorašnji posjet zapovjednika Kraljevske mornarice Republiki Hrvatskoj. Ministar Kotromanović je zahvalio na čestitkama te izrazio nadu da će dobra suradnja dviju zemalja otvoriti mogućnosti za njezino proširenje, kako na obrambenom tako i na gospodarskom planu,

Snimio Josip Kopić

na obostrano zadovoljstvo. Ministar je informirao britansko izaslanstvo o aktivnostima u reformi upravnog dijela MORH-a koje su u tijeku, kao i o dinamici donošenja novih strateških dokumenata iz područja obrane.

OJI

19. obljetnica 7. gardijske brigade Pume

U vojarni u Našicama 18. siječnja obilježena je 19. obljetnica ustrojavanja 7. gardijske brigade Pume i Dan 2. mehanizirane bojne

Pume Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a. Tom prigodom nazočnima su se obratili zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade brigadir Siniša Jurković i zapovjednik 2. mehanizirane bojne Pume pukovnik Robert Horvat, koji su se osvrnuli na ratni put 7. gardijske brigade i njezin doprinos u Domovinskem ratu kao i na nove okolnosti u kojima se pripadnici bojne i brigade danas dokazuju, kao što je sudjelovanje u mirovnoj operaciji ISAF u Afganistanu i mirovnim misijama UN-a. U prigodi obilježavanja 19. obljetnice 7. gbr u vojničke činove promaknuto je 10, a pohvaljeno pet pripadnika bojne.

OJI

Djeca s poteškoćama u razvoju posjetila vojarnu "Zemunik"

Djeca Dječjeg vrtića za djecu s poteškoćama u razvoju "Latica" iz Zadra u pratnji stručnih voditelja i ravnateljice Vesne Penjalov posjetili su 18. siječnja 93. zrakoplovnu bazu HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik". Riječ je o posjetu u sklopu edukacijsko-rehabilitacijskih programa koje vrtić provodi za djecu s višestrukim poteškoćama, a kako se u zrakoplovnoj postrojbi nude visokomotivirajući sadržaji, djeca su s posebnom radošću prihvatali dolazak u zemuničku vojarnu. Uz razgledanje aviona i helikoptera piloti i tehničko osoblje djeci su predstavili djelić onoga što Hrvatsko ratno zrakoplovstvo provodi te ih s posebnom pažnjom potaknuli u njihovu životnom razvoju i pripremi za odgovarajuće školovanje.

M.K.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SLUŽBA ZA VOJNU OBVEZU

objavljuje

POZIV ZA UPIS U VOJNU EVIDENCIJU

Na temelju članaka 30. i 31. Zakona o obrani (Narodne novine 33/02, 58/02 i 76/07 i 153/09) POZIVAMO SVE MUŠKE OSOBE HRVATSKE DRŽAVLJANE ROĐENE 1994. GODINE KAO I STARIJA GODIŠTA KOJI DO SADA NISU UPISANI U VOJNU EVIDENCIJU, da se radi upisa u vojnu evidenciju jave u Odsjek za poslove obrane prema mjestu prebivališta. Riječ je o redovitom godišnjem upisu u vojnu evidenciju, a u skladu sa Zakonom o obrani.

Ovisno o mjestu prebivališta i zakaznom terminu, upisi u evidenciju obavljaju se u odsjecima za poslove obrane, a prilikom dolaska pozvani muškarci moraju predložiti osobnu iskaznicu ili domovnicu i OIB.

Svi pozvani, bez obzira jesu li dobili pojedinačni poziv ili ne, obvezni su odazvati se, a eventualnu spriječenost trebaju javiti Odsjeku za poslove obrane ili opravdati preko roditelja ili članova uže obitelji. U skladu sa Zakonom o obrani, članak 64., stavak 2., na poziv su obvezni odazvati se i hrvatski državlјani koji borave u inozemstvu, u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu države u kojoj borave zbog uvođenja u vojnu evidenciju. Obveza upisa u vojnu evidenciju proizlazi iz Zakona o obrani uz napomenu da je obveza služenja vojnog roka ukinuta odlukom Hrvatskog sabora.

Detaljnije informacije o upisima u vojnu evidenciju potražite na www.morh.hr.

Zasjedanje Vojnog odbora NATO-a

Uz vojne zapovjednike 28 zemalja NATO-a u radu Vojnog odbora sudjelovalo je i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general-pukovnik Drago Lovrić

Ključna pitanja sigurnosti, razvoj NATO-ovih operacija te razvoj zajedničkih obrambenih sposobnosti (Smart Defense), samo su neke teme o kojima se prošloga tjedna raspravljalo u Bruxellesu na dvodnevnu zasjedanju Vojnog odbora. Zasjedanje Vojnog odbora prvi je put vodio njegov novi zapovjednik, general Knud Bartels, a uz vojne zapovjednike 28 zemalja NATO-a u radu Vojnog odbora sudjelovalo je i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general-pukovnik Drago Lovrić. Tijekom dvodnevna zasjedanja razmatrala se i suradnja s partnerima radi priprema za predstojeći samit koji će se u svibnju održati u Chicagu. Na sastanku Vojnog odbora uz načelnike glavnih stožera 39 zemalja partnera kao i zapovjednici strateških savezničkih zapovjedništava za operacije i transformaciju. Uz načelnika Glavnog stožera OSRH-a u hrvatskom su izaslanstvu bili i vojni predstavnik Republike Hrvatske

pri NATO-u i EU general-bojnik Mirko Šundov i načelnik Uprave za planiranje Glavnog stožera kapetan bojnog broda Marileo Staničić. Nakon završetka zasjedanja general Bartels potvrdio je da NATO ne priprema intervenciju u Siriji poput operacije vođene u Libiji 2011., suprotno nedavnim izjavama jednog ruskog visokog dužnosnika. "Za sada nema nikakve zapovijedi o mogućoj NATO-ovojoj operaciji u Siriji", rekao je general Bartels novinarima u sjedištu Saveza. Inače, o tome se već očitovao i glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen i zemlje članice, koje su posljednjih mjeseci izjavile da Sjevernoatlantski savez ne predviđa pokretanje operacije u Siriji. Rasmussen je također naglasio da je stanje u toj zemlji različito od stanja u Libiji u proljeće 2011.

General Bartels izvijestio je da su zemlje članice Mediteranskog dijaloga s NATO-om izrazile zabrinutosti zbog nereda u Magrebu i na Bliskom istoku, ali je rekao i da se nije razgovaralo o vojnoj intervenciji. Mediteranski dijalog je organizacija koju je 1994. pokrenuo NATO radi suradnje sa sedam zemalja regije (Alžir, Egipt, Izrael, Jordan, Mauritanijska, Maroko i Tunis) radi stabilnosti na Bliskom istoku.

Inače, prvog dana zasjedanja Vojnog odbora težište je bilo na partnerstvu te misiji u Afganistanu, a o procesu tranzicije, uz ostale, govorio je zapovjednik ISAF snaga, general John Allen. Tako je, između ostalog, rečeno da je NATO-ovim trening misijama poboljšano stanje afganistanskih snaga sigurnosti, no obuka se i dalje mora nastaviti. Odobren je i niz dokumenata koji se tiču NATO-Rusija vojnozapovjedne suradnje. Što se zajedničkih obrambenih sposobnosti tiče, Finska je predstavila nordijsku obrambenu suradnju (NORDEFCO), a riječ je o inicijativi kojoj je svrha poboljšati obrambenu suradnju između nordijskih zemalja (Finske, Danske, Švedske i Norveške). Okosnicu suradnje čine strateški razvoj, sposobnosti, ljudski resursi i obrazovanje, osposobljavanje i vježbe te operacije. Tijekom drugog dana zasjedanja razgovaralo se i o situaciji na Kosovu, a zaključeno je i da će smanjivanje broja vojnika ovisiti o razvoju situacije u toj zemlji. Govoreći o zajedničkim obrambenim sposobnostima, general Abrial je kazao da se smart-obraća mora promatrati kao način razmjene znanja, sposobnosti i resursa, a ne kao način ostvarenja nacionalne štednje.

Zasjedanje Vojnog odbora prvi je put vodio njegov novi zapovjednik, general Knud Bartels

Rasmussen: ruske izjave zabrinjavaju Savez

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen prošloga je tjedna tijekom boravka u Vilniusu pozvao Rusiju da odustane od planiranog jačanja vojne prisutnosti u Kalinjingradu, na granici s Poljskom i Litvom koje su članice NATO-a. "Ruske su izjave svakako razlog za zabrinutost Saveza", rekao je Rasmussen tijekom posjeta Litvi, ističući da je riječ o rasipanju ruskih financijskih sredstava, budući da je gradnja tog ofenzivnog vojnog sustava usmjerena prema izmišljenom neprijatelju. Rasmussen je naglasio da NATO nipošto ne planira napasti Rusiju. Inače, glavni tajnik referirao se na izjave Moskve koja je najavila da u Kalinjingradu namješta raspoređiti rakete Iskander kratkog dometa. Te najave izazvale su zabrinutost Litve, Estonije i Latvije.

Tužan dan za ISAF

Više napada koji su prouzročili smrt desetka civila ali i visokih dužnosnika obilježili su prošli tjedan u Afganistanu. Šesnaest osoba, među kojima su visoki dužnosnik afgananske obavještajne službe i četvorica policajaca, poginulo je u srijedu u dvama napadima u pokrajini Helmandu, talibanskom uporištu na jugu Afganistana. Dan nakon tog napada šest afganistanskih civila poginulo je u samoubilačkom napadu na ulazu u zračnu luku u Kandaharu. Istoga dana ubijena su i četiri francuska vojnika. "Ovo je tužan dan za naše trupe u Afganistanu i tužan dan za francuski narod. Ti su tragični dogadaji

stravični i zauzimaju mjesta na naslovnicama medija, no oni su izolirani. Stvarnost je da svakoga dana 130 000 vojnika iz 50 zemalja radi i trenira s 300 000 afganistanskih vojnika", rekao je glavni tajnik NATO-a u povodu smrti vojnika u Afganistanu. Rasmussen je istaknuo i da svi oni imaju zajednički cilj, a to je Afganistan koji je odgovoran za vlastitu sigurnost. "To je ono što Afganistanci žele, a mi im i dalje predano pomažemo u ostvarenju toga cilja", rekao je glavni tajnik Saveza. Što se pak nastavka misije u toj zemlji tiče, američka državna tajnica Hillary Clinton i francuski ministar vanjskih poslova Alain Juppé, koji su se sastali tijekom vikenda, složili su se da je nužan nastavak međunarodne misije u Afganistanu.

Toma VLAŠIĆ, snimio Davor KIRIN

Šestan-Busch je tijekom 2011. nastavio s osvajanjem novih tržišta. Tvrta je ušla i na rusko tržište te za potrebe ruske policije dostavila prvi kontingent od 5000 kaciga. S obzirom na veličinu tog tržišta i planiranu modernizaciju ruske vojske, tvrtka je pokrenula otvaranje pogona u Rusiji početkom 2012. u koji će se preseliti dio proizvodnje. Na tom je tragu i prvi posao s Kazahstanom od 5000 kaciga...

Otvorena vrata novih tržišta za tvrtku ŠESTAN-BUSCH

Šestan-Busch je 2008. predstavio kacigu bez vijaka, odnosno kacigu kojoj kalota nije probušena i nema vijaka na sebi. Takvim se konstrukcijskim pristupom stvara kaciga koja ima manje slabih točaka, smanjuje se rizik njezina probroja, onemogućava se sekundarna fragmentacija i spušta se točka težišta kacige. Time se smanjuje trauma u slučaju udara projektila u kacigu do 30 %, a povećana je površina glave koja je zaštićena kacigom i to za 14 %.

Šestan-Busch je tvrtka s više od 25 godina iskustva u proizvodnji, razvoju i usvajanju najsuvremenijih tehnologija. Tijekom tog razdoblja tvrtka se uspješno pozicionirala na svjetskom tržištu kao prepoznatljiv proizvođač zaštitnih balističkih kaciga koji svoje proizvode izvozi diljem svijeta. Osim u Prelogu imaju pogone i u Njemačkoj, Češkoj i Italiji, a priprema se otvaranje novog pogona u Rusiji s lokalnim partnerom.

Tvrta je do danas razvila dvadesetak različitih tipova kaciga, i u pravilu svake godine izlaze s novim modelom. Proizvodnja je s početnih 3000 kaciga godišnje danas došla na razinu od oko 100 000 kaciga godišnje. Dosad je proizvela i dostavila kupcima više od 500 000

Tvrta je do danas razvila dvadesetak različitih tipova kaciga

Tvrta ima patente za posebni postupak proizvodnje kacige kojom se balistička svojstva poboljšavaju za 50 posto

kaciga. Alojzije Šestan, član uprave i direktor tvrtke o tome je kazao: "Od malog proizvođača 3000 kaciga Šestan-Busch je postao jedan od najvećih proizvođača na svijetu i danas izvozi u više od 40 zemalja diljem svijeta. Da nije bilo pomoći Ministarstva obrane i hrvatskih Oružanih snaga mi sigurno ne bismo to postigli. Na svakom natječaju u ovih četrdesetak zemalja uvijek se postavi pitanje opskrbljujemo li svoje oružane snage našim kacigama. To je jedan od velikih uvjeta", istaknuo je. Iskustva stečena proizvodnjom za OSRH tvrtka je uspješno iskoristila za prodor na strana tržišta te je s vremenom stekla brojne međunarodne

Šestan-Busch je tijekom 2011. nastavio s osvajanjem novih tržišta. Tvrta je ušla i na rusko tržište te za potrebe ruske policije dostavila prvi contingent od 5000 kaciga. S obzirom na veličinu ruskog tržišta i planirajuću modernizaciju ruske vojske, tvrtka je pokrenula otvaranje pogona u Rusiji početkom 2012. u koji će se preseliti dio proizvodnje za taj važan i velik dio globalnog tržišta kaciga. O važnosti tog posla govori i činjenica da Rusija ima snažnu domaću vojnu namjensku

reference koje dokazuju uspješnost u razvoju i proizvodnji zaštitnih kaciga. Od ugovora potpisanih u posljednje vrijeme Šestan navodi onaj s talijanskim Karabinjerima, već treći ugovor s Ujedinjenim Arapskim Emiratima, ugovor za ruskiju policiju te ugovor za Kazahstan.

Šestan-Busch stalno prati i sudjeluje u razvoju novih materijala, sudjeluje u provedbi novih ispitivanja, kako zaštite tako i udobnosti te dizajna borbenih kaciga i ostalih proizvoda. Tako su u razvoju i nove zaštitne kacige za borbeno oklopno vozilo i pilotske kacige, kao i neki novi proizvodi potrebni za zaštitu suvremenog vojnika, sportaša i općenito čovjeka. Tvrta je dobitnik Zlatne kune za najbolju malu tvrtku i to dvije godine zaredom, 2005. i 2006. godine. Redovito sudjeluju na najvećim svjetskim sajmovima, pokazuje svoja dostignuća i uspoređuje ih s izravnim konkurentima. Zapošljava 50 ljudi. Tvrta ima patente za posebni postupak proizvodnje kacige kojom se balistička svojstva poboljšavaju za 50 posto. ■

industriju te rijetko kupuje vojnu opremu od stranih proizvođača. No to je samo početak, jer Šestan-Busch planira širenje i na ostale zemlje bivšeg SSSR-a u kojima također postoji potreba za modernim i kvalitetnim kacigama. Na tom je tragu i prvi posao s Kazahstanom od 5000 kaciga. To je novo područje i tvrtka se angažirala na jačanju pozicija na srednjoazijskom tržištu. Planira se i nastup na važnom regionalnom sajmu vojne opreme i naoružanja u Kazahstanu.

"Od malog proizvođača 3000 kaciga Šestan-Busch je postao jedan od najvećih proizvođača na svijetu i danas izvozi u više od 40 zemalja diljem svijeta"

Tvrta Koplast-Šestan je od osnutka proizvodila raznovrsne plastične proizvode te je opskrbljivala tvrtke kao što su Nike, Puma i Adidas. Tijekom Domovinskog rata okreće se namjenskoj proizvodnji te se usmjerava na područje zaštitnih balističkih kompozitnih kaciga. Godine 1994. pokreće projekt proizvodnje suvremene kompozitne kacige za opremanje hrvatskih vojnika i pritom surađuje s njemačkom tvrtkom Busch GmbH iz Gütersloha, jednim od vodećih europskih proizvođača kaciga. Godinu poslije počinje proizvodnja kaciga u Hrvatskoj, a istodobno dolazi i do spajanja tvrtki Koplast-Šestan i Busch GmbH u Šestan-Busch specijaliziranu za proizvodnju zaštitnih kaciga. Prvi ugovor za proizvodnju 3000 kaciga tvrtka je potpisala s MORH-om 1995. što je gotovo bio njezin godišnji kapacitet proizvodnje.

"Ponos Hrvatske" je priznanje koje istoimena udruga i 24 sata već niz godina dodjeljuju ljudima koji su se, tijekom protekle godine, istaknuli svojom humanošću, hrabrošću ili dobrotom. Priznanje se sastoji od javne promocije odabralih, staklene statue "Srce na dlanu" i monografije. Ovogodišnja dodjela nagrada održana je 22. siječnja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, a među ljudima čija je posebnost prepoznata su supružnici Ivanka i Ivica Čelik, umirovljena narednica i bojnik OSRH... Priznanje im je dodijeljeno jer su, nakon smrti svojih kumova i prijatelja, Miljenka i Marijane Franje, udomili njihovo troje djece

"PONOS HRVATSKE" - Ivanka i Ivica Čelik

Znate li tko su Ivanka i Ivica Čelik?

Oboje su u ranim četrdesetim godinama. On je djelatna vojna osoba, bojnik zapošlen u Glavnem stožeru OSRH-a, u vojsci je od prosinca 1991., od 1992. do 2003. bio je pripadnik 2. gardijske brigade, jedan od Gromova, i hrvatski je branitelj. I ona je bila djelatna vojna osoba, ima status hrvatskog dragovoljca i branitelja, ušla je u vojsku u listopadu 1991. a 19 godina poslije, u studenom 2010., s činom narednice otišla je u mirovinu.

Čelici su godinama, sve do prije 15 mjeseci, živjeli u Sisku sasvim običnim, obiteljskim životom. Prvo kći, pa onda sin, vrtić pa škola, posao pa kuća, vodene kozice, zadaće, ljetovanja. Nekako usporedno s njima, istodobno su kroz iste životne faze prolazili Marijana i Miljenko Franjo sa svoja tri sina. Ivica i Miljenko znali su se iz djetinjstva, Čelici i Franje bili su jedni drugima kumovi i najbolji prijatelji. "Znate kako to ide", objašnjava Ivanka, "sve smo zajedno dijelili, družili se, jedni drugima pomagali. Zajednički izleti, nove godine, dječji rođendani, čak smo i djecu nekako istodobno dobivali tako da su oni vršnjaci".

A onda, samo tako i bez razloga kojeg čovjek može dokučiti ma koliko to pokušavao razumjeti, sve se odjednom raspalo.

Foto: PIXEL

Priznanje "Ponos Hrvatske" obitelji Čelik uručeno je na ovogodišnjoj dodjeli nagrada 22. siječnja u HNK-u

Prisjećajući se svih tih događaja koji su im tijekom zadnje dvije godine potpuno izmijenili živote, i Ivica i Ivanka uglas kažu: "Ne možemo dovoljno zahvaliti MORH-u, Glavnom stožeru, Personalnoj upravi – svima onima koji su imali sluha za situaciju u kojoj smo se našli i koji su nam izašli u susret da bismo u ovome uspjeli."

Miljenko je imao 38 godina, i samo se jednog jutra nije probudio. Srčani udar. Ubrzo nakon toga počele su Marijanine glavobolje, pretrage, operacija pa bolnice, kemoterapije. Ivanka se sjeća onoga dana u kojem su liječnici rekli da oni Marijani više ne mogu pomoći. Njoj je tada, kaže, kroz glavu prošla samo jedna misao: a što će biti s dečkima? A oni su tada imali 13, 10 i 4 godine.

To je bila najprirodnija odluka

Dok razgovaramo s Ivanka i Ivicom, dnevni boravak kuće u Koprivnici djeluje kao predvorje škole u kojoj upravo traje veliki odmor. Dječe se glavice, njih pet, muvaju i odasvud izviruju. Jedna je uz računalo, na Facebooku, nekoliko ih se na dvosjedu priljubilo jedna uz drugu pa nešto znatiželjno listaju i jedni drugima objašnjavaju, netko upravo puže i provlači se ispod stola za kojim sjedimo. Svi tu negdje, zajedno, na hrpi, svi su dio spontanog, toplog i ugodnog meteža, istodobno i pričaju, i smiju se, i dodaju, i pridržavaju, i slušaju... i nikome tjesno, i nitko višak.

"Je li bilo teško donijeti odluku?" ponavlja Ivanka moje pitanje pa kao da mu se čudi kratko šuti, promatra me, a onda slijede ramenima i odmahne glavom. "To je bila najprirodnija, jedina moguća odluka. Nije moglo drugačije biti." A Ivica se nadovezuje: "Da je kojim slučajem bilo drugačije, dajem obje ruke u vatru da bi Miljenko napravio isto i da bi uezao našu djecu".

I tako – jer, kažu oni, jedino je tako moglo biti - dva tjedna nakon Marijanine smrti, Čelici su se sa svoje dvoje djece iz Siska preselili u Koprivnicu, u kuću koju su sagradili Miljenko i Marijana. Otad žive s petero djece. I sva su njihova.

Da bi mogla biti mama svima onima koji mamu trebaju, Ivanka je u studenom 2010. otisla u mirovinu. A Ivica je ubrzo, kao pripadnik Oružanih snaga, otisao u šestomjesečnu misiju ISAF u Afganistanu. Ivanka je tada bila sama s petero djece.

Prisjećajući se svih tih događaja koji su im tijekom zadnje dvije godine potpuno izmijenili živote, i Ivica i Ivanka uglas kažu: "Ne možemo dovoljno zahvaliti

MORH-u, Glavnom stožeru, Personalnoj upravi – svima onima koji su imali sluha za situaciju u kojoj smo se našli i koji su nam izašli u susret da bismo u ovome uspjeli."

"I kako je biti 'Ponos Hrvatske'? Jeste li očekivali takvo priznanje?" pitamo.

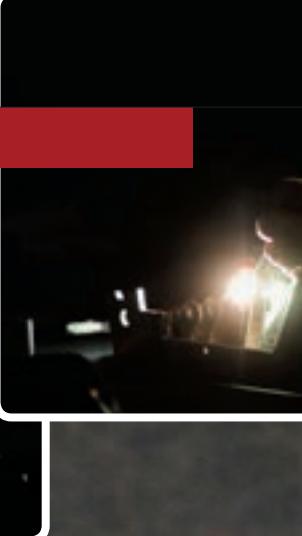
"Nismo očekivali", složno odgovaraju Čelici. "Mi ne znamo tko nas je predložio za ovu nagradu, ali zahvaljujemo mu", kaže Ivica, a Ivanka dodaje: "Ovu djecu treba podići. Meni se čini da smo tek na početku puta, tek smo na njega krenuli i mogu se samo nadati da ćemo do kraja tog puta postati ponos – i Hrvatskoj, i samima sebi".

Na vratima kuće u koju smo ušli želeteći upoznati ovu obitelj piše "Franjo-Čelik". Dan pošto im je u Zagrebu uručena nagrada "Ponos Hrvatske", proveli smo s njima nekoliko sati družeći se i razgovarajući, jednak i s velikima, i s malima. Ono što ostaje poslije ovakvog susreta jest sjećanje na toplinu i radost. Nijedan "ne možemo" ili "teško nam je" ovdje nitko nije izgovorio. Jer, izgleda da to kod Čelika jedino tako može biti. ■

FOTOREPORTAŽA

Goran GROŠINIĆ, snimio Josip KOPI

Proizvodni proces počinje spajanjem i varenjem osnovne čelične konstrukcije vozila

Kako nastaje suvremeno hrvatsko-finsko borbeno oklopno vozilo

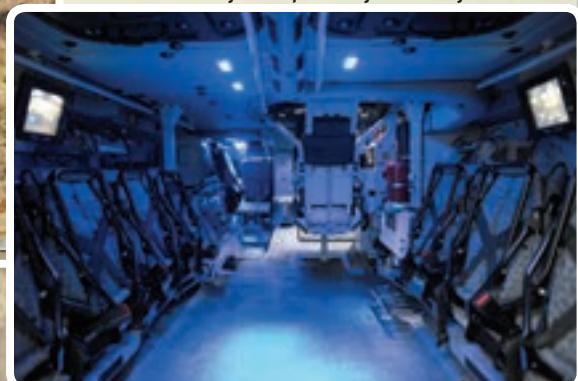

Vozilo opremljeno naoružanjem spremno za uporabu

U ožujku 2013., s proizvodne trake u tvrtki Đuro Đaković - Specijalna vozila izići će posljednje od 126 ugovorenih borbenih oklopnih vozila AMW 8x8 koje ta tvrtka u suradnji s finskom Patriom proizvodi u halama slavonskobrodske Đure Đakovića. Hrvatski radnici, inženjeri i stručnjaci s golemlim iskustvom u toj tvrtki, kao i više od stotinu kooperanata diljem Hrvatske ugrađuju svoje znanje i iskustvo u ovaj hrvatsko-finski projekt. Kako ističu u Upravi te tvrtke i na što su posebno ponosni, u Đuri Đakoviću se ne sklapa, već proizvodi suvremeno borbeno oklopno vozilo, koje pripada samom svjetskom vrhu po svojoj kvaliteti i performansama. Pritom se može posebno napomenuti da je hrvatski udio u ukupnoj proizvodnji vozila i svih njegovih komponenti veći od 50 posto. U tvrtki Đuro Đaković - Specijalna vozila nadaju se da će navedeno vozilo, kojim se osim finskih, koriste i poljske te slovenske Oružane snage, u suradnji s finskom Patriom, uspjeti plasirati i na druga tržišta, što je iznimno važno za opstanak te vrste proizvodnje u tvrtki.

Testiranje vozila u različitim terenskim uvjetima

Unutrašnjost vozila s monitorima na kojima se prati vanjska situacija

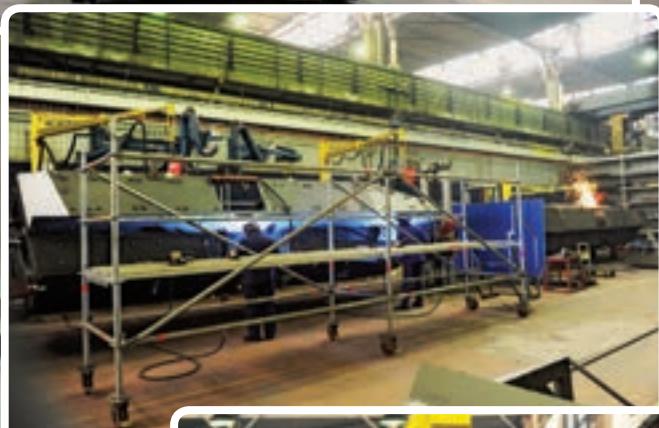
Utemeno SKO LO

Fina obrada zavarenih dijelova i sklopljena osnovna čelična konstrukcija

S proizvodne
trake mjesечно
izdiđu četiri vozila

Priprema elektroničkih
dijelova koji se potom
ugrađuju u vozilo

Izrada manjih dijelova
koji se ugrađuju na osnovu vozila

PREDSTAVLJAMO

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Riječ je o reprezentativnom izdanju koje pokriva razdoblje od nastanka do današnjih dana naših Oružanih snaga. Fotografije su djela četrdesetak autora iz cijele Hrvatske, poznatih i nepoznatih, profesionalaca i amatera. U slikovitoj priči o tih dvadeset godina, fotografije nastale u razdoblju Domovinskog rata, u godinama obrane i oslobođenja, ipak za sve nas imaju posebnu važnost

FOTOMONOGRAFIJA "Dva desetljeća OSRH"

Unatrag ne-koliko godina Odjel hrvatskih vojnih glasila je izdao tri izdanja "Fotomonografije OSRH", te po jedno izdanje "Fotomonografije o sudjelovanju OSRH u misiji ISAF" i fotomonografije "Mirovna operacija Čad". Budući da je svrha svake naše fotomonografije predstavljanje naših Oružanih snaga, njihova profesionalizma i entuzijazma, nadamo se da će i ova biti prihvaćena kao i sve dosadašnje.

U izdanju
Službe za odnose s javnošću i informiranje i Odjela hrvatskih vojnih glasila iz tiska je ovih dana izšla najnovija fotomonografija "Dva desetljeća OSRH 1991. - 2011". Riječ je o reprezentativnom izdanju koje pokriva razdoblje od nastanka do današnjih dana naših Oružanih snaga. U slikovitoj priči o tih dvadeset godina, fotografije nastale u razdoblju Domovinskog rata, u godinama obrane i oslobođenja, ipak za sve nas imaju posebnu

U fotomonografiji je objavljeno 113 fotografija, od kojih su 53 iz razdoblja Domovinskog rata. Podijeljena je u četiri cjeline: Hrvatska vojska u Domovinskom ratu, Završne oslobodilačke operacije, Moderne Oružane snage Republike Hrvatske i Sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama.

Dva desetljeća OSRH 1991.-2011."

važnost. Time se vodio i žiri koji je odabrao fotografije za izložbu u organizaciji MORH-a koja je tijekom 2011., a u povodu 20. obljetnice OSRH-a postavljana u nekoliko hrvatskih gradova. Upravo su fotografije s te izložbe i temelj ove fotomonografije, a gotovo polovica odnosi se upravo na razdoblje od 1991. do 1995. godine. Štoviše, izložba, a i fotomonografija, prije svega su posvećene hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata.

Fotografije su djela četrdesetak autora iz cijele Hrvatske, poznatih i nepoznatih, profesionalaca i amatera. Među njima su pokojni Nikša Antonini, potom Marin Topić, Robert Belošević, Josip Bistrović, Željko Gašparović, Toni Hnojčik, Željko Pušić... U odabiru fotografija za izložbu, a time i za fotomonografiju, sudjelovali su i Darije Petković, profesor s Akademije dramskih umjetnosti u Zagrebu i Nikola Šolić, fotograf Reutersa. Izložba je imala iznimno pozitivan odjek u javnosti s obzirom na to da su fotografije zaista reprezentativne i jedinstveni su svjedok vremena i povijesnih događaja. Većina njih dosad uglavnom nije bila poznata široj javnosti, a prikazuju trenutak koji odražava duh vremena, bilo da je riječ o onima iz

Domovinskog rata, ili onima koje prikazuju OSRH kakav je danas: vojsku članice NATO-a koja, osim brige o sigurnosti svojih građana, daje i doprinos svjetskom miru.

S obzirom na kvalitetu i uspjeh izložbe, izdavanje fotomonografije nametnulo se samo po sebi.

Fotomonografija "Dva desetljeća OSRH 1991.-2011." naša je zahvala ponajprije svim hrvatskim braniteljima i hrvatskim vojnicima bivšima i sadašnjima, ali i priznanje autorima koji su se i sami našli u vihoru ratnih zbivanja i profesionalno, i tada i danas, pristupaju svom fotografskom poslu. ■

NOVI KONCEPTI OPHODNIH FREGATA

Američka brodograđevna kompanija Huntington Ingalls Industries (HII) predstavila je dva nova koncepta, nazvana ophodne fregate, čime su označene mornaričke inačice velikog višenamjenskog ophodnog broda National Security Cutter (NSC) klase Legend inače u operativnoj uporabi američke obalne straže.

Prvi koncept temeljio bi se na postojećem kuteru obojenom u mornaričke boje s istom razinom integrirane opreme - brod namijenjen provedbi zakona odnosno brod obalne straže. Drugi bi koncept bio brza inačica kutera opremljen svim potrebnim mornaričkim sustavima koje ratni brod posjeduje, od integriranog sonarnog sustava do vertikalnih lansera projektila. Čelnici kompanije naglašavaju kako nove ophodne fregate 4921 imaju mogućnost smještaje nove opreme bez značajne modifikacije trupa i postojećeg propulzijskog sustava. Glavna obilježja kutera klase Legend jesu maksimalna istisnina 4375 tona, uz duljinu 127,4 m, širinu 16,5 i gaz 6,4 m. Propulzijski sustav sastoji se od kombinacije dizelskih motora i plinske turbine (CODAG konfiguracija), a omogućava postizanje najveće održive brzine od 28 čvorova. Uz posadu od 148 mornara i časnika, autonomija broda je 60 dana, a najveći doplov 12 000 Nm.

M. PTIĆ GRŽELJ

INOVATIVNI OPHODNI BROD STANAXE 5009

Obalna straža Zelenortske Republike (Guardia Costeira de Cabo Verde/GCCV), otočne države ispred zapadne afričke obale uvela je 7. siječnja u operativnu službu inovativni ophodni brod Stanaxe 5009 (Stan Patrol 5009) koji je izgradila nizozemska brodograđevna grupacija Damen. Brod je kršten imenom Guardião te nosi oznaku P511. Ophodni brodovi tipa Stan Patrol u potpunosti su namijenjeni ophodnim dužnostima u lučkim, priobalnim i odobalnim područjima, ovisno o inačici odnosno duljini samoga plovila. U skladu s imenom, osnovno obilježje platforme trupa temelji se na poznatoj tzv. Sea Axe - sjekirastoj formi pramčanog dijela trupa koji se inače rabi za brze brodove za prijevoz putnika i opreme na naftne ili plinske platforme. Ovo je tek drugi brod na svijetu s ovako posebnom formom trupa za koju čelnici Damena tvrde da značajno smanjuje otpor a time i štedi gorivo do 18% te smanjuje neugodno posrtanje broda. Vrijednost ugovora o gradnji broda potpisanoj u siječnju 2011. iznosi 10,9 milijuna dolara.

Gradnju plovila djelomično je i financirala nizozemska vlada kroz strukturni fond za pomoć zemljama u razvoju. Ophodni brod ima duljinu 51,3 m, širinu 9 i prosječni gaz 3,2 m uz istisninu 425 t. Uz četiri dizelska Caterpillarova motora ukupne snage 4324 kW, postiže se maksimalna brzina od 23 čv. Doplov pri krstarećoj brzini iznosi 2000 Nm. Nominalni broj posade je 19 članova no moguće je ukrcati dodatnih 53 putnika. Na krmenom dijelu palube smješten je gumeni čamac s tvrdim dnom koji postiže maksimalnu brzinu 36 čv. Brod je dostavljen u potpunosti bez naoružanja, no postoje pripreme za automatske strojnice. Prilikom službena ulaska u operativnu službu, premijer Zelenortske Republike najavio je kako će Obalna straža u budućnosti primiti još nekoliko tih brodova.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Finmeccanica

ZAŠTITNA MASKA EZAir

Tvrtka Avon Protection Systems predstavila je novu zaštitnu masku aktivnog tipa EZAir. Riječ je o modularnom sustavu koji radi na baterije te je predviđen za policiju i stalne interventne službe. Osnovna je namjena EZAiru olakšati korisniku maske operativno djelovanje, povećati udobnost i smanjiti fizičko naprezanje. Srce EZAira je laki pogonski sustav koji se sastoji od baterije i elektromotora koji upuhuje zrak u masku. Pogonski i filtracijski sustav ima masu od 225 grama i dimenzije 7 x 12 cm i, nosi se oko pojasa, a s maskom je spojen fleksibilnim i otpornim crijevom. Predviđen je za spajanje na poznate Avonove zaštitne maske FM55 i C50. Pogonska energija dolazi od baterije, sustav prihvata bateriju tipa CR 123, ili punjivu litij ionsku bateriju. Sustav omogućava zamjenu baterije tijekom rada. Ovisno o vrsti baterije i tipu filtera koji se rabi, korisnik može računati na autonomiju rada od 4 do 10 sati. EZAir rabi filter CTF12 za zaštitu od suzavca i sličnih nadražljivih plinova.

M. PETROVIĆ

Foto: Avon Protection Systems

19

ZAPOČELA LETNA TESTIRANJA LYNX WILDCATA

Ministarstvo obrane Ujedinjenog Kraljevstva sredinom siječnja objavilo je kako je na jugu Engleske započela s letnim testiranjima mornaričke inačice lakog višenamjenskog helikoptera AgustaWestland AW159 Lynx Wildcat, koji je prije bio poznat i po nazivu Future Lynx. Riječ je o mornaričkim testiranjima, tj. seriji slijetanja na fregatu Kraljevske ratne mornarice i ispitivanju upravljivosti helikoptera i funkciranja navigacijsko - komunikacijskih sustava.

AW159 Lynx Wildcat je znatno poboljšana inačica u odnosu na Super Lynx 300, koji će se proizvoditi u dvije inačice, BRH (Battlefield Reconnaissance Helicopter) za potrebe britanske kopnene vojske i SCMR (Surface Combatant Maritime Rotorcraft) za potrebe kraljevske ratne mornarice. Lynx Wildcat namijenjen je za zadaće prijevoza ljudi i opreme, zadaće traganja i spašavanja, odnosno za protubrodsку borbu. BRH i SCMR dijele više od 90% zajedničkih dijelova, a bit će pokretani i istim turbovratilnim motorima CTS800-4N, koji daju 36 % više snage nego dosadašnji GEM motori. Helikopter odlikuju novi repni rotor, nova repna greda, samo održavanje helikoptera znatno je jednostavnije i jeftinije, poboljšana je i njegova izdržljivost na bojištu, može nositi novo naoružanje, a integrirani su i novi paketi avionike, elektronike i senzora (za mornaricu će to biti AESA radar Selex S&AS Seaspray 7000E), te digitalni komunikacijski sustav BOWMAN.

I. SKENDEROVIC

NOVA INAČICA AEROSONDE

Američka tvrtka Textron je početkom siječnja predstavila novu inačicu svog besposadnog sustava Aerosonde. Poboljšanja se odnose na novi pogonski blok koji čini motor na teško gorivo, te na modifisiranje krila i trupa kako bi letjelica bolje izdržala veći broj slijetanja na razne tipove podloga. Nova inačica Aerosonde koji Textron označava s RG je u biti poboljšanje postojeće inačice Mk 4.7, te ima istu nosivost tereta od 6,8 kg.

Novi pogonski blok, jakosti 4 KS, koji je prema specifikacijama Američ-

Foto: Textron

ke vojske proizvela tvrtka Orbital ne omogućava samo bolje letne performanse Aerosonde nego ujedno omo-

gućava snažnije i stabilnije napajanje od 300 wata što omogućava veću fleksibilnost pri odabiru i integriranju elektrooptičkih senzora. U odnosu na prethodnu inačicu krila su spuštena nešto niže čime je ujedno postignuto i bolje hlađenje komunikacijske opreme. Besposadni sustav Aerosonde je predviđen za obavljanje ISR (intelligence, surveillance, reconnaissance) zadaća izviđanja iz zraka, odnosno kao dodatna komunikacijska platforma.

I. SKENDEROVIC

BRAZILSKA BRZA JURIŠNA BRODICA

Brazilska brodograđevna tvrtka Base Naval de Val-de-Cães (BNVC) dostavila je prvu laku brzu jurišnu brodicu LAR-E (Lancha de Ação Rápida - Especial) izgrađenu za potrebe brazilske ratne mornarice. Plovilom će upravljati lučka uprava "Foz do Iguaçu" na jezeru Itaipu te velikim rijeckama na granici s Argentinom i Paragvajem. Osnovne karakteristike brodice LAR-E su iznimno mala težina od samo tri tone, duljine 7,6 m i širine 2,6 m te ukupne nosivosti 560 kg. Uz propulzijski sustav snage

270 KS, maksimalna brzina koju postiže iznosi 40 čv te ima autonomiju 300 Nm. Nadgrađe je opremljeno oknima za paljbu i balističkom zaštitom koju je ugradila lokalna tvrtka Centigon Blindagens do Brasil, dio grupacije Carat Security Group. U brodicu su također integrirani sustavi za motrenje, komunikaciju i navigaciju. Temeljno naoružanje sastoji se od strojnica kalibra 7,62 mm i 12,7 mm ili automatskog bacaca granata kalibra 40 mm.

M. PTIĆ GRŽELJ

BUFFALO ZA KANADU

Njemački Rheinmetall Defence je 20. prosinca objavio da je s Kanadskom vojskom sklopio ugovor o dostavi vozila za izvlačenje Buffalo. Vrijednost ugovora je 40 milijuna eura odnosno 54,7 milijuna kanadskih dolara, a vozila će biti dostavljena tijekom 2013. i 2014. Kanada je osmi korisnik Buffala. Proizvodnja, ustvari modernizacija podvozja postojećih tenkova Leopard 2 u Buffalo odvijat će se u pogonima Rheinmetalla u Kielu i Kasselu te u kanadskoj podružnici Rheinmetall Canada. Kanadska je vojska već imala iskustava s Bu-

ffalom jer su 2007. u Afganistan rasporedili određen broj vozila koji su preuzeti iz sastava njemačke vojske i preuređeni za službu u Afganistanu. Inače, u njemačkoj vojsci nose oznaku BPz 3 (Bergepanzer 3) i naziv Buffel. Nastao je na osnovi tenka Leopard 2 za potrebe njemačke i nizozemske vojske, a služi za izvlačenje oštećenih i pokvarenih tenkova te njihov popravak u terenskim uvjetima. Ima hidrauličku dizalicu i vitlo te u terenskim uvjetima može zamijeniti motor Leoparda 2 ili kompletну kupolu.

N. PETROVIĆ

Foto: Rheinmetall Defence

DOSTAVLJEN PRVI F-35B LIGHTNING II

Sredinom siječnja u marinskoj zrakoplovnoj bazi Eglin dostavljen je prvi primjerak višenamjenskog borbenog aviona Lockheed Martin F-35 Lightning II. Točnije, riječ je o F-35B odnosno o STOVL (Short Take Off and Vertical Landing) inačici Lightninga II, koja ima mogućnost vertikalna polijetanja i slijetanja, a ujedno je to i prvi višenamjenski borbeni avion zadnje pete generacije koji je dostavljen američkom Marinskom korpusu u kojem bi on trebao biti zamjena za postojeću flotu višenamjenskih borbenih aviona F/A-18 Hornet i AV-8B Harrier. Prvi F-35B Lightning II dostavljen je marinskoj 501. eskadrili za lovačku obuku, i uz drugi F-35 Lightning II koji treba biti dostavljen u idućim tjednima bit će težišno korišten za obuku

letačkog i tehničkog osoblja, odnosno instruktora koji će potom prenosi svoja znanja drugima. Uz to, uskoro trebaju započeti i prva vježbovna slijetanja F-35B Lightninga II na amfibijske brodove. Supersonični borbeni avion F-35B Lightning II je najkompleksnija inačica JSF-a (Joint Strike Fightera), uvelike zahvaljujući mogućnosti polijetanja, odnosno okomita slijetanja na kratke i slabo uređene uzletno-sletne staze. Za to je zaslužna iznimno snažna turboventilatorska pogonska skupina Pratt & Whitney F135-PW-600 STOVL (18.500 kg potiska), uz pomoć kontrapotrotirajućeg Rolls-Royce LiftFan sustava za vektoriranje potiska motora i omogućavanje lateralne stabilnosti aviona.

I. SKENDEROVIC

VIŠE OKLOPLJENIH KAMIONA

Američka je vojska 2011. donjela dokument Strategija kotačnih taktičkih vozila (Tactical Wheeled Vehicle Strategy) kojim se definiraju planovi za razvoj flote taktičkih kotačnih vozila koja broji 290.000 vozila, i to do 2025. U pogledu sposobnosti obavljanja zadaća u izazovnim uvjetima predviđa se prijelaz s neoklopljenih na modularna vozila koja će se skalabilno moći prilagođavati operativnim uvjetima na području u kojem djeliču. Modularni pristup oklapanju vozila izведен je kao A komplet uz mogućnost i B kompleta. A komplet je vozilo s osnovnim, slabijim oklopom, koje se, u slučaju potre-

be može dodatno oklopoti kada uvjeti to zahtijevaju. Time se omogućava da sva vozila koja to trebaju mogu jednostavno i brzo dobiti dodatni oklop. Kad su razmješteni ondje gdje nema ugroza, oklop se skida i vozilo obavlja dnevne zadaće olakšano za dodatni oklop. Tako dugoročno štedi gorivo i samo vozilo jer je manje opterećeno, ne mora nositi oklop kad za oklopom nema potrebe. Važan je element te strategije i mogućnost da vozila u budućnosti prihvate nove napredne oklopne ploče koje bi trebale osigurati još bolje značajke zaštite i pokretljivosti.

M. PETROVIĆ

Foto: US Army

Najveću komponentu zrakoplovne industrije gospodarskom doprinosu Ruske Federacije osigurava zapravo civilna i vojna helikopterska industrija okrugnjena u tvrtci Ruski helikopteri (rus. Vertoljoti Rossii)

RUSKI HELIKOPTERI

Ruska je industrija helikoptera devedesetih godina prošlog stoljeća prošla razdoblje prilagodbe novim tržišnim uvjetima koji su znatno izmjenili način poslovanja. Najveći kupac u doba bivšeg Sovjetskog Saveza bila je sovjetska vojska, no raspad države i smanjenje izdvajanja za vojsku natjerali su proizvođače na traženje novih tržišta. Dva sovjetska/ruska konstrukcijska ureda, Mil i Kamov poznati su po proizvodnji srednjih i teških transportnih helikoptera te borbenih helikoptera. Pritom su zapostavili proizvodnju lakih helikoptera, što nastoje nadoknaditi. Nove tržišne okolnosti natjerale su helikopterski sektor na znatne reforme, razvijanje novih tipova helikoptera i poboljšavanje starijih dokazanih modela. Rezultat tih napora jest da najveću komponentu zrakoplovne industrije gospodarskom doprinosu Ruske Federacije osigurava

zapravo civilna i vojna helikopterska industrija okrugnjena u tvrtci Ruski helikopteri (rus. Vertoljoti Rossii).

Združena helikopterska industrija Ruske Federacije

Ujedinjenjem raznih (konkurenčkih) proizvođača helikoptera u Ruskoj Federaciji djelotvorno se poništila djelomična privatizacija kojom se razjedinjavala helikopterska industrija od 1990. godine. To je dovelo do toga da se na tlu Ruske Federacije nekoliko proizvođača istih tehnoloških mogućnosti međusobno natjecalo u proizvodnji nekoliko inačica istog tipa helikoptera. Nakon otkazivanja velikih državnih narudžbi helikoptera, tvornice su uspjele opstati zahvaljujući narudžbama s tradicionalnih tržišta, ponajprije Kine i Indije.

Združivanjem helikopterske industrije organizirana je koordinirana proizvodnja

helikoptera uz minimalno udvostručenje postupaka pojedinih tvornica koje se nalaze u tom sastavu. To znači da pojedina tvornica sa svojim kapacitetima može proizvoditi komponente za neki drugi tip helikoptera sa ili bez tehničke dokumentacije ("build-to-print" proizvodnja). Rezultat ovakvog pristupa jest da danas tvrtka Ruski helikopteri ima u ponudi lepezu inačica helikoptera, npr. iz obitelji Mi-8 i Mi-17 kojima se oznake djelomično razlikuju ovisno o opremi i koji su cijelokupno proizvedeni u nekoliko tvornica, ali koji su zapravo isti helikopter.

Ruski helikopteri ujedinjuje pet tvornica za sastavljanje helikoptera, dva konstrukcijska ureda, dvije tvornice za proizvodnju dijelova i sustava helikoptera, jedan pogon za remont helikoptera i jednu tvrtku za usluge korisnicima nakon prodaje helikoptera s pružanjem usluga na području Ruske Federacije i u

Mil Mi-28N

Mil Mi-17-V5 (Mi-8MTV-5)

inozemstvu. Integracija tvrtke Ruski helikopteri je završena 2010. godine i danas ona dominira u svim ruskim helikopterskim tvrtkama i tvornicama.

U posljednjem desetljeću posebno se ističe tvornica u gradu Ulan-Ude (UUAZ) u Burjatskoj Republici, a koja je prošle godine dobila državnu nagradu "100 najboljih dobara" Ruske Federacije. Pritom je posebno istaknuto da su UUAZ-evi helikopteri izvorni ruski brend u više od 30 zemalja diljem svijeta.

Popularne 8-ice i 17-ice

Neki od najpoznatijih i najraširenijih helikoptera svih vremena su oni iz obitelji poznatog Mi-8 i Mi-17. Na razne inačice ovih helikoptera ide 66 % od ukupne proizvodnje i 69 % od ukupnog izvoza ruskih helikoptera, te tako apsolutno dominiraju i osnovni su izvozni proizvod tvrtke Ruski helikopteri. Posebno se ističe predstavnik tvornice u Ulan-Udeu (UUAZ) Mi-171, tj. Mi-8AMT za domaće rusko tržište i Mi-17V-5 (proizveden u tvornici u Kazanu), tj. Mi-8MTV-5 po domaćoj ruskoj oznaci. Njihova popularnost traje već desetljećima, a leži u njihovoj visokoj pouzdanosti u širokom rasponu različitih operativnih uvjeta, jednostavnosti i robustnosti te povoljnoj cijeni. Koliko se povećala proizvodnja ovih helikoptera, najbolje pokazuju tvornički statistički podaci. Tako je tvornica UUAZ prije sedam godina proizvodila manje od 40

Tvrtka Ruski helikopteri osnovana je 2007. godine, a uloga joj je povezivanje, povećanje djelotvornosti, harmonizacija i koordinacija rada civilne i vojne helikopterske industrije. Tvrtka je u sklopu holdinga Oboronprom.

helikoptera godišnje, dok je 2010. godine iz nje izišlo 75 primjeraka različitih inačica. I tvornica u Kazanu je također znatno povećala svoje proizvodne kapacitete te je tako 2010. godine proizvedeno ukupno 85 helikoptera.

Generalni direktor Ruskih helikoptera Dmitri Petrov na jednoj je konferenciji

izjavio da je prema dugoročnom planu ruskih oružanih snaga, do 2020. godine planirano za ruske zračne snage nabaviti do 1000 helikoptera, što znači godišnju dostavu od 120 do 160 helikoptera.

Samo po sebi je jasno da je vlada Ruske Federacije jedan od najvećih naručitelja, a izneseni podaci pokazuju da će se potrebe za helikopterima višestruko povećati jer su dosadašnje godišnje narudžbe helikoptera za domaće zračne snage bile do 40-ak helikoptera godišnje.

Od domaćih korisnika također treba posebno istaknuti i ministarstvo za izvanredne situacije (MČS) koje rabi veći broj starijih inačica Kazan Mi-8MTV-1. U 2010. godini najveći domaći naručitelj bila je tvrtka UT Air koja je s tvronicom u Ulan-Udeu sklopila ugovor za 40 helikoptera Mi-171 kojima će zamijeniti flotu zastarjelih inačica Mi-8T i Mi-8MTV. Ista tvrtka na MAKS 2011. je potpisala ugovor za dodatnih 40 helikoptera Mi-171 koji će joj biti dostavljeni 2012-2013. Drugi važan ugovor koji je tvrtka UUAZ potpisala na ovom sajmu odnosi se na tvrtku Gazpromavia koja je naručila 39 helikoptera Mi-8AMT. Tvorница u Kazanu radi na ugovoru s Indijom za 80 helikoptera Mi-17V-5.

Dodatnih 24 Mi-17V-5 naručio je Egipt. Ugovor s tvrnicom u Ulan-Udeu sklopila je i Kina naručivši 32 komada inačica Mi-171E. U Kini je također podignuta i linija za licenciranu proizvodnju

Mi-8AMT tvrtke 'UUAZ' iz Ulan-Udea

Mil Mi-26T2

helikoptera, ali zbog kršenja ugovora, tvrtci Sichuan Lantian Helicopter Company Limited je uskraćena dostava dijelova nužnih za proizvodnju helikoptera. Među brojnim korisnicima diljem svijeta i njihovim narudžbama, kvaliteta helikoptera Mi-8/17 prepoznata je kao dobar odnos uloženo-dobiveno.

Modernizirana inačica koju je predstavila tvrtica UUAZ i koja je prošlih godina nosila oznaku Mi-171M, na MAKS 2011. je predstavljena s konačnom oznakom Mi-171A2. Zapravo, ova inačica je usavršeni model Mi-171A1 i radikalna je preinaka osnovnog modela Mi-171, a uključuje bolju ergonomiju i radno sučelje pilota izvedeno po načelu "staklene" kabine, poboljšanu konstrukciju helikoptera, nove pouzdanije motore VK-2500, lopatice glavnog i repnog rotora od kompozita, poboljšana aerodinamička i akustična svojstva (X oblik repnog rotora), nosivost do pet tona u teretnom prostoru. Na Mi-171A2 je izvedeno više od 80 različitih zahvata kojima su se ukupno povećale operativne odlike helikoptera i smanjili troškovi projicirani na jedan sat leta. Početak serijske proizvodnje Mi-171A2 planiran je u 2014. godini.

Ista tvrtka na MAKS 2011. predstavila je i novu VIP inačicu Mi-171E tvrtke

Vertical-T. Interijer ovog helikoptera moguće je konfigurirati prema željama naručitelja, a odlikuje se kvalitetnim kompaktnim namještajem, udobnim sjedalima i naslonjačima, akustičnom izolacijom putničkog prostora itd. Inače, na MAKS 2011. se moglo vidjeti i transportnu inačicu helikoptera Mi-171E opremljenu navigacijskim elektroničkim sustavom KNEI-171. Opremljena ovim sustavom inačica je namijenjena za ophodnju, prevoženja manjih taktičkih skupina, otkrivanje i detektiranje objekata te potrage i spašavanja (SAR). Pilotsko okruženje

je kompatibilno sa sustavom za noćno gledanje (NVG).

Helikopteri iz tvornice u Rostovu

Tvornica helikoptera u Rostovu (Rostvertol) je jedan od najvećih pogona za gradnju helikoptera u Ruskoj Federaciji. Iz ove tvornice svake godine izide približno 12 helikoptera Mi-28 za ruske zračne snage što se opremaju moderniziranim inačicom Mi-28N koja se odlikuje snažnjom pogonskom skupinom VK-2500-02, NVG kompatibilnim sučeljem i preinačenom avionikom. U usporedbi s izvornom inačicom, na Mi-28N je izvedeno oko 200 promjena. Od 2015. godine planira se prijelaz na moderniziranu inačicu Mi-28NM koja će se odlikovati potpuno novim nadzornim radarskim sustavom montiranim iznad glavnog rotora, naprednjom avionikom (slična oprema kao na Ka-52 tvrtke Tranzas), naprednjim sustavom samozaštite (slično kao na Ka-52) i novim pametnim naoružanjem.

Ruske zračne snage i dalje ustraju na dvosjednoj inačici Mi-28UB koja bi trebala biti proizvedena ove godine. Za izvoz je spremna inačica Mi-28NE koja se odlikuje NVG kompatibilnim kokpitom, ali ne uključuje nadzorni radarski sustav. Prema neslužbenim podacima, potencijalne zemlje koje su zainteresirane nabaviti Mi-28NE su Bjelorusija, Venezuela, Kolumbija i Kazahstan.

Prototip civilno-transportnog helikoptera Mil Mi-38 OP-2 s kanadskim motorima

Kamov Ka-52

U ovoj se tvornici također proizvode helikopteri iz obitelji Mi-24/35. Iako se Rusi trude što više promovirati Mi-28 i Ka-50/52, javlja se suprotan učinak jer na tržištu bolje prolaze dokazani Mi-24/35. U skladu s potpisanim ugovorima, u Rostvertolu će se u sljedećih pet godina proizvesti ukupno 50 komada Mi-35M i 30 Mi-35P za domaće i strana tržišta, što jasno dokazuje popularnost ovih helikoptera. U prilog ovoj činjenici ide i postojiće stanje infrastrukture koje bi se za primjenu Mi-28 i Ka-50/52 ipak trebalo unaprijediti, a što znači dodatna ulaganja.

Posljednji proizvod i ponos ove tvornice je "superteškaš" Mi-26. Ruske zračne snage su nedavno naručile deset komada ovih helikoptera s mogućnošću narudžbe dalnjih 10. Na MAKS 2011. posebno je predstavljena inačica Mi-26T2 opremljena novom "staklenom" kabinom s pet višenamjenskih prikaznika domaće proizvodnje (PKB Ramenskoye) te je posebno pripremljena za indijski natječaj za 15 teških helikoptera gdje mu konkurira američki CH-47

Chinook. Ova inačica se trenutačno nalazi u fazi letačkih ispitivanja. Kompletna arhitektura avionike BREO-26 je također ruskog podrijetla (tvrtka Ramenskoye) i ujedinjuje novi digitani autopilot i novi navigacijski sustav kompatibilan sa sustavom NAVSTAR/GLONASS.

Na MAKS 2011. prvi put je predstavljena inačica Kamov Ka-226T s opremom za medicinske letove i namjenu. Prema planovima, ovaj helikopter bi trebao dobiti europski EASA certifikat u 2013. godini. Iako se dizajn ovog helikoptera temelji na dizajnu osnovnog helikoptera Ka-26 iz šezdesetih godina prošlog stoljeća, riječ je o potpuno novoj kompozitnoj konstrukciji s potpuno novom avionikom. U helikopter su ugrađena dva francuska motora Arrius 2G1, a u ovoj konfiguraciji ovaj helikopter sudjeluje i u indijskom velikom natječaju za 197 lakih helikoptera.

Ovim navigacijskim sustavom helikopter će moći sigurno letjeti i u skladu sa zapadnim standardima. Na prikaznicima se dvočlanoj posadi može npr. u boji prikazati stanje pobjesnog vanjskog tereta, a avionika također podupire i operativni rad s vanjskim teretom noću. Za bolje upravljanje teretom noću, helikopter je dodatno opremljen lampom TSL-1600 tvrtke Tranzas. Inačica Mi-26T2 opremljena je i novim moderniziranim motorima D-136-2 s digitalnim sustavom za nadzor rada (FADEC), koji osiguravaju snagu u izvanrednim situacijama od 12 500KS u temperaturnom području do 30°C.

EuroMil Mi-38

U posljednjih desetak godina na ruskim zrakoplovima se počinju primjenjivati konstrukcijska, operativna i ergonomski obilježja koja za posljedicu imaju približavanje i ispunjavanje standarda zapadnih zemalja. U današnjem trendu globalizacije, ruski zrakoplovni stručnjaci dobro su iskoristili postojeće prednosti svojih zrakoplova u kombina-

ciji s ispunjavanjem zapadnih standarda te tako postali konkurentni na zapadnim tržišima. Prototipovi dviju inačica Mi-38 su prikazani na MAKS 2011. i to Mi-38 (oznake OP-2) s kanadskim motorima PW127TS te Mi-38 (oznake OP-1) s novim ruskim motorima TV7-117V. Helikopter Mi-38 je po svom izgledu, dosegnutim standardima i ukupnim operativnim obilježjima već prije nekoliko godina stekao nadimak EuroMil. Certifikacija i početak serijske proizvodnje ovog helikoptera se očekuje tijekom 2014. godine.

Namjenski helikopteri Ka-32A11BC i Ka-226T

Višenamjenski helikopter za civilnu uporabu Ka-32A11BC već je certificiran u skladu s europskom (EASA) zrakoplovnom regulativom i nekoliko godina dokazuje svoje sposobnosti u

Važan je uspjeh postigao Mi-34 izведен u nekoliko inačica za policijsku, poslovnu i opće namjene ekološkog i graničnog nadzora itd. Odlikuje se robusnom konstrukcijom i snažnom pogonskom skupinom koja mu omogućuje izvanredne manevarske sposobnosti. Na MAKS 2011. prvi put je predstavljena modernizirana posljednja inačica Mi-34C1 za koju se planira, kako civilna tako i vojna namjena za temeljnu obuku pilota helikoptera. Ovaj helikopter često se uspoređuje s Robinsonom R-44 s tim što ima manju cijenu i manje operativne troškove. Serijska proizvodnja ovog helikoptera trebala bi započeti tijekom ove godine u tvornici helikoptera u Arsenijevu.

Španjolskoj, Portugalu i Švicarskoj, a još je nekoliko europskih zemalja zainteresirano za njegovu nabavu. Na MAKS 2011. izložen je idejni projekt da se ova inačica opremi sustavom za impulsno gašenje požara (IFEX) čime se zbog veće kinetičke energije "vodenog projektila" postižu veća uspješnost u gašenju požara i to posebno u uvjetima gašenja požara na višim katovima zgrada gdje je pristupačnost ograničena.

Laki helikopteri Mi-2, Mi-34, Ansat i Berkut

U kategoriji lakih helikoptera Rusija je sve donedavno bila inferiora. Tako su devedesetih godina prošlog stoljeća u ovoj kategoriji u Ruskoj Federaciji dominirali helikopteri tvrtki Robinson, Eurocopter i Bell. Rusi su u jednom trenutku kao odgovor na zapadnu konkurenčiju plasirali civilnu

Kazan ANSAT

Inovacije na području helikopterske tehnike predstavio je poznati moskovski fakultet zrakoplovnog inženjerstva 'MAI'

moderniziranu inačicu Mi-2A koja se pokazala neodgovarajućom. Danas se Mi-2 tretira više kao brend jer je riječ o dokazanom helikopteru koji se još i danas nalazi u sastavu zrakoplovstava brojnih zemalja. Modernizirane civilne inačice popularne su u krugovima zaljubljenika u ovaj tip helikoptera koji si ga mogu priuštiti. Raspadom bivšeg SSSR-a i otvaranjem ruskog tržista na međunarodnoj sceni, javljalo se sve veće zanimanje za lakis helikopterima za poslovne svrhe.

Laki helikopter Ansat proizведен u tvornici u Kazanu probija svoj put prema ruskim zračnim snagama. Budući da motor domaće proizvodnje VK-800 još nije završen, svi serijski primjerci ovog helikoptera su pogonjeni kanadskim motorom PW 207K koji bi se u sljedeće dvije godine trebao početi licencno proizvoditi i u Ruskoj Federaciji. Ruske zračne snage ističu da im u prilog ne ide ovisnost o stranim proizvođačima motora te se zbog toga veliki pritisak provodi na tvrtku – konstrukcijski ured Klimov. Osim problema s motorom, na serijskim primjercima ovog helikoptera

pojavile su se manje pukotine na repnoj gredi, kao i curenje ulja i manji otkazi hidrauličkog sustava. Unatoč ovim činjenicama, Ansat se pokazao izvanrednim helikopterom i zanimanje za njegovu nabavu za sada pokazuju Kazahstan, Južna Koreja i Laos.

Posebnu pozornost na MAKS 2011. privukao je laki civilni helikopter Berkut koji se proizvodi u ruskom gradu Toljatiju na jugu države. Helikopter je dvosjedne izvedbe s koaksijalnim rotorom. Uspoređuje se s američkim Robinsonom R-22, od kojeg je tri puta jeftiniji. Berkutom se želi zaustaviti dominacija američkog R-22 na ruskom tlu. Masa helikoptera je 480 kg (prazan), maksimalna uzletna masa je 740 kg, maksimalna brzina mu je 174 km/h s doletom od 380 km, trošak standardno 95-oktansko gorivo.

Naglasak na helikopterskim simulatorima

Popularnost uporabe simulatora je u stalnom uzletu, a u njihovu projektiranju prednjači ruská tvrtka Dinamika. Sve veću popularnost poprima i središte za helikoptersku simulatorsku

obuku HTP Ostrava u češkom gradu Ostravi, gdje se nalazi simulator za Mi-171. Na MAKS 2011. tvrtka Dinamika prikazala je svoj najnoviji proizvod - simulator za Ka-52.

Perspektivni budući projekti

Ovdje se ponajprije ističe helikopter Kamov Ka-60 i njegova civilna inačica Ka-62. Vojna inačica Ka-60, pogonjena motorima RD-600, je pred serijskom proizvodnjom.

Civilna inačica će biti pogonjena francuskim motorima Turbomeca Ardiden i njezino certificiranje u skladu s europskom EASA regulativom se očekuje 2013. godine.

Civilna se inačica u odnosu na vojnu razlikuje po motoru, glavnom rotoru i udvostručenim vitalnim sustavima. Iako dizajn helikoptera Ka-60/62 potječe iz 80-ih godina prošlog stoljeća, riječ je o vrlo sofisticiranim helikopterima.

Tako u njihovoj konstrukciji 60 % materijala su napredni kompoziti, koncept održavanja je izведен "po stanju" s radnim vijekom vitalnih komponenti od 5000 sati. ■

Namjenski kriptografski procesori (specijalni digitalni signalni procesori za šifriranje podataka u realnom vremenu) omogućuju brojne nove primjene u vojnim komunikacijama. Pametni telefoni i tablet- računala mogu se rabiti u taktičke svrhe na bojišnici, a povećava se i važnost zaštićenih taktičkih Wi-Fi mreža, nadzora bespilotnih vozila te praćenje ciljeva u realnom vremenu

MODERNA KRIPTOGRAFIJA VOJNIH KOMUNIKACIJA

Današnja malena, brza i energetski učinkovita primjenjena računala su primarna tehnologija za novu generaciju modernizirane kriptografije koja pak omogućuje sigurnu bežičnu mrežu za vojna računala, čak i ako se nalaze na prvoj crti bojišta.

Predmeta je prethodna generacija vojne kriptografije primjenjivala uporabu tajnih algoritama i samostalnih uređaja za šifriranje, današnja enkripcionska tehnologija počinje rabi komercijalno dostupne kriptoalgoritme i procesorske hardvere što je vrlo djelotvoran način hvatanja koraka s napretkom tehnologije. Tako se lakše omogućuje mrežno upravljanje

vojnim operacijama, obrada golemih količina podataka te njihova razmjena, stvaranje slikovnih i videozapisa, pripravnost s obzirom na brzi pregled situacije, brzo razmještanje novih tehnologija na teren, zadržavanje minimalnih cijena razvoja i održavanja kriptografskih tehnologija, primjena suvremenih kriptografskih mogućnosti u postojeće sigurnosne sustave te stvaranje međuoperabilnosti između savezničkih sigurnih komunikacija i računalnih sustava.

Primjenjene tehnologije

Primarne tehnologije koje se primjenjuju u kriptomodernizaciji jesu

posljednja generacija malenih, brzih i energetski djelotvornih mikroprocesora, programabilnih čipova (FPGA), digitalnih signalnih procesora (DSP) te specifičnog softvera koji omogućuje različitim operativnim sustavima zajedničku provedbu gotovo bez rizika za operativne sustave ili gubitaka podataka. Algoritmi za enkripciju mogu biti dugački i složeni, ali današnji mikroprocesori, FPGA-i i DSP-i razvili su se toliko da mogu rukovati kriptoalgoritmima u realnom vremenu. Zadnja FPGA tehnologija koja se rabi rezultat je tehnološkog razvoja jer su komercijalni procesori postali dovoljno brzi da bi odradili sve zahtjeve.

Kako je tehnologija komercijalnih procesora povećala brzine i sposobnosti tako je na temelju toga industriji omogućen razvoj specijaliziranih kriptoprocesora - pogotovo za specifične primjene u malenim prijenosnim uređajima. Ovakvo primjenjena tehnologija omogućuje proizvodnju gotovih programabilnih kriptouređaja.

Tvrtka Thales rabi vlastiti programabilni kriptoprocesor (kriptosuita B certifikat) u radiouređaju Rifleman - ručni prijenosni radiouređaj - koji upotpunjuje program združenog taktičkog radiosustava. Ovo je još jednostavnija primjena jer je kriptosustav u obliku softvera te se

mogu rabiti dostupni komercijalni algoritmi. Kriptostručnjaci tvrtke Rockwell Collins prije šest godina lansirali su program kojim bi se razvila tvrtkina vlastita kriptonaprava koja će se ugradivati u konačne proizvode kao što je vojni radiouređaj Rockwell Collins AN/ARC-210 za zrakoplove. Ugrađena kriptonaprava u samom radiouređaju štedi prostor i vrijeme, a istodobno omogućuje tvrtki da izrađuje još laganje radiouređaje ili za dodavanje većih mogućnosti.

Nove primjene

Najzanimljiviji aspekt kriptomodernizacije možda je obuhvaćanje novih primjena koje će biti olakšane takvim novim pristupom kriptorazvoju. Očekuje se da će neke od važnijih novih primjena biti komercijalni mobiteli i tablet-računala koji će se rabiti na bojišnici.

Tvrtka Green Hills Software rabi hypervisor tehnologiju da bi Android mobitelima omogućila normalnu i enkriptiranu razmjenu podataka pomoću tog uređaja. Riječ je u suradnji s NSA (National Security Agency - nacionalna agencija za sigurnost) i nekim nositeljima telefonskih usluga da bi se izšlo ususret rastućim zahtjevima vlade, pa se mobitel može rabiti za tajne komunikacije a da se pritom rabi standardni Android protokol za VPN i glasovni prijenos.

Tvrtka ITT Exelis radi na razvoju dva Android prijenosna uređaja koja će biti

za vojnu upotrebu na prvoj crti bojišta - mobitel GhostRider i tablet-računalo GhostWarrior. Primijenjena tehnologija za ta dva uređaja je kriptomrežni procesor koji je s baterijom standardni dio komercijalnog mobitela ili tableta. Ova se tehnologija također može iskoristiti za osiguranje Wi-Fi pristupnih točaka, osobna računala ili prijenosne USB memorijске stikove.

Dužnosnici ITT Exelisa demonstrirali su GhostRiderov kriptomrežni procesor s komercijalnim mobitelom te se nadaju da će ove godine dobiti NSA certifikat za uređaj. Tehnologija je neovisna o platformi što znači da se može primijeniti na svaki komercijalni Android pametni mobitel tako što se zamjeni originalna baterija s tvrtkinom baterijom, a na kojoj je pak ugrađen kriptomrežni procesor. Jedno dobro svojstvo GhostRider mobitela je rad na neosiguranim komercijalnim mrežama te na osiguranim vojnim mrežama, a sve pomoću istog uređaja. Npr. dok je vojnik u vojarni, može rabiti mobitel da bi obavljao pozive kući, ali ako je na bojišnici, tada rabi mobitel za taktičke komunikacije. Ovakva vrsta primjene kriptiranja također se može rabiti za osiguranje izmjene podataka i nadzor besposadnih vozila, kao i slanje informacija o cilju. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Tridesetogodišnji građanski rat u Somaliji je dosad odnio više od stotinu tisuća života. Unatoč humanitarnoj intervenciji međunarodne zajednice, sukob i dalje traje a zemlja je podijeljena na više samostalnih područja

SOMALIJA 1982. - 2012.

Područje Somalije je od prve polovice XIX. stoljeća bilo predmet nadmetanja između Velike Britanije, Francuske, Egipta, Etiopije te Italije. Suvremena Somalija je nastala stjecanjem neovisnosti 1960. spajanjem kolonijalnih posjeda Talijanske i Britanske Somalije. Nakon ubojstva drugog predsjednika Shermarkeea u listopadu 1969., proglašeno je izvanredno stanje. Nekoliko dana poslije vojnim udarom je na vlast došao general Siad Barre. Barreov režim je abolirao ustav, zabranio političke stranke, raspustio nacionalnu skupštinu, pokušao iskorijeniti utjecaj klanova te zemlju približio SSSR-u. Nastojeći konsolidirati vlastiti režim nakon poraza u ratu s Etiopijom, Barre je u listopadu 1980. proglašio izvanredno stanje. Njegova represija protiv klanova Isaaq i Hawiye je uzdrmala krhku političku stabilnost zemlje.

Barre protiv ustanika

Osamdesetih godina je osnovano više oporbenih skupina temeljenih na klanovskom ustroju; najvažnija je oružana skupina Demokratski front za spas Somalije (kLAN Darood), zatim Somalski nacionalni pokret (kLAN Isaaq) te Ujedinjeni somalski kongres (kLAN Hawiye) pod vodstvom Mohammeda Faraha Aidida i Mohammeda Ali Mahdija. U siječnju 1982. je Demokratski front za spas Somalije izveo prvu oružanu akciju u kojoj je privremeno zauzet grad Bonotleh.

Nakon poraza Somalije u ratu s Etiopijom 1977. - 1978., Somalci podrijetlom iz etiopskog Ogadena su potpisani mirovni sporazum doživjeli kao čin nacionalne izdaje. Otkazali su poslušnost središnjoj vlasti i formirali Somalski patriotski pokret. Vlada u Mogadishu je postupno gubila teritorij: u drugoj

Američki vojnici razgledavaju uništeni tenk kojim se služila jedna od somalskih paravojnih skupina

polovici osamdesetih njezin je utjecaj ograničen na Mogadish i lučke gradove Hargeysu i Berberu. Potkraj Hladnog rata Somalija je izgubila dotadašnju važnost za SAD, koje su 1990. uskratile pomoći Barreovu režimu. Time je njegov pad s vlasti postao pitanje vremena.

Potkraj 1990. oporbene skupine su bile politički ujedinjene i spremne za završni napad na Barrea. Nakon višemjesečnih borbi, 26. siječnja 1991. Ujedinjeni somalski kongres je zauzeo glavni grad Mogadish. Barre je pobjegao na jugozapad zemlje, i još jednom pokušao zauzeti Mogadish. Poražen od Aididove milicije, trajno je utočište pronašao u Keniji. Međutim, uskoro dolazi do raskola među čelnicima Ujedinjenog somalskog kongresa Ali Mahdija i Aidida koji su se obojica proglašili za predsjednika. Aidid je nakon napuštanja Ujedinjenog somalskog kongresa u lipnju osnovao Somalski nacionalni savez.

Jedan grad - dvanaest milicija

U studenom je raskol između Mahdićeve i Aididove oružane skupine kulminirao izbijanjem uličnih borbi u Mogadishu koje su potrajale pet mjeseci i podijelile grad na dva dijela. Malo prije, u svibnju 1991. je Somalski nacionalni pokret klana Isaaq proglašio neovisnost Somalilanda na sjeveru zemlje, započevši teritorijalno komadanje Somalije. Sustav središnje državne vlasti je do kraja 1991. potpuno kolabirao, zemlja se raspala na područja kojima su vladale klanovske milicije. Kolaps vlasti je doveo do velike humanitarne katastrofe, zbog koje je tijekom prve dvije godine umrlo tri stotine tisuća ljudi.

Reakcija Ujedinjenih naroda u somalijskom sukobu je bila razmjerno spora. U travnju 1992. je uspostavljena misija UNOSOM čiji je cilj bio uspostava primirja i organiziranje dostave hrane civilnom stanovništvu. Situacija u Somaliji

pogoršala se do te mjere da je Mogadish bio podijeljen između dvanaest milicija koje su pljačkale humanitarnu pomoć. Vijeće sigurnosti je Rezolucijom 794 proširilo misiju UNOSOM, radi obnove sustava središnje vlasti i povratka reda u zemlji te likvidacije oružanih skupina koje su omogućavale distribuciju hrane. Uspostavljen je UNITAF (*Unified Task Force*), s 34 000 vojnika iz različitih

dijela civilnog stanovništva međunarodnoj vojnoj prisutnosti je rastao, što je vodilo do serije oružanih incidenta sa žrtvama među UN-ovim vojnicima, kao i više od tisuću mrtvih među Somalcima. Nakon očitog zastoja operacije, neprihvatljiva povećanja broja poginulih vojnika i kritika u međunarodnoj javnosti, UN je donio odluku o povlačenju. Američke i evropske zemlje su

sukobu u kolovozu 1996. poginuo je i Aidid. Vodstvo Somalskog nacionalnog saveza je preuzeo njegov sin Hussein Mohamed Farrah koji se vratio iz SAD-a.

Od sredine devedesetih uz pomoć Eritreje u južnom dijelu Somalije su ojačale islamske skupine ujedinjene u tzv. Vijeće islamskih sudova koje održavaju veze i s Al-Qaidom. Ulazak etiopske vojske u sukobe na strani prijelazne vlade je doveo do potiskivanja islamista te do raspada Vijeća vrhovnih islamskih sudova na više skupina kao Al-Shabaab i Hizbul Islam. Devedesetih je unutar Somalije postojalo nekoliko gotovo neovisnih područja: Republika Somaliland te autonomna područja koja nisu težila odcjepljenju; Puntland u središnjem dijelu te Jugozapadna Somalija i Jubaland na jugu. Na inicijativu Arapske lige, Organizacije afričkog jedinstva i Ujedinjenih naroda proces somalskog nacionalnog pomirenja je ponovno pokrenut 1997. susretom lidera dvadesetak zaraćenih skupina u egipatskom glavnom gradu Kairu. Na samitu je donesena tzv. Kairska deklaracija koja je predviđala izbor nacionalne vlade i obnavljanje središnje vlasti. Konferencija održana u Džibutiju u kolovozu 2000. je okupila lidera klanova i važne somalske političke figure na kojoj je za predsjednika izabran Abdulkassim Salat Hassan. Time je zemlja nakon deset godina političke rasjecenosti dobila prvog predsjednika kojeg podupire veći broj frakcija, što je najozbiljniji pokušaj obnove središnje vlasti nakon UN-ove misije.

Tijekom trideset godina građanskog rata je ubijeno više od stotinu tisuća ljudi, dok je još nekoliko stotina tisuća ljudi umrlo od neizravnih posljedića rata. Somalija danas funkcioniра podijeljena na relativno mirna sjeverna područja Somaliland i Puntland, zatim na nekoliko manjih političkih entiteta na središnjem dijelu zemlje, dok je južni dio zemlje uglavnom pod nadzorom milicije Al-Shabaab, a prijelazna vlada nadzire teritorijalnu enklavu u glavnom gradu Mogadishu. ■

Na ulicama Mogadisha nije mirno niti danas, a uz morsku obalu Somalije djeluju monogobrojne piratske skupine

zemalja predvođenih SAD-om. Uz njih najveće kontingente su poslali Pakistan, Italija, Maroko i Francuska.

Nova nada i novo pogoršanje

Na plažama oko Mogadisha 9. prosinca 1992. počelo je iskrcavanje američkih marinaca u sklopu operacije Obnova nade. U prvoj fazi koja je trajala sedam dana, osigurana je luka u Mogadishu te zračne luke u Bale Dogle i Baidoi. Druga i treća faza su predviđale stavljanje niza opskrbnih centara za distribuciju humanitarne pomoći pod nadzor međunarodne koalicije. Američki vojni planeri su očekivali da će operacija biti dovršena do siječnja 1993., no događaji se nisu kretali predviđenim tokom.

Unatoč privremenom uspjehu u približavanju sukobljenih strana, do početka ljeta 1993. sigurnosna situacija se ponovno pogoršala a nasilje između suprotstavljenih milicija nastavilo. Otpor

Somalski klanovi

Iako je u etničkom pogledu jedinstvena zemlja, temelj funkciranja somalskog društva čine klanovi s kojima se identificira većina stanovništva. Somalci su podijeljeni u dvije skupine klanova; Samaal kojima pripadaju klanovi Hawiye na jugu Somalije, Darood koji žive u središnjem dijelu Somalije, Isaaq na sjeveru i klan Dir, te skupina klanova Saab u koju se ubrajaju klanovi Rahanweyn i Digil; istodobno unutar svakog klan-a postoji više potklanova.

prve povukle svoje vojниke u ožujku 1994. Naposljetu, početkom ožujka 1995. je evakuirano i posljednjih 6200 pripadnika UN-a.

Nakon odlaska UN-a

Potkraj 1995. obnovljene su borbe i u Mogadishu. U jednom takvom

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Svjedočanstva o namjerama vodstva pobunjenih Srba u Hrvatskoj – 5. sjednica “Vlade SAO Krajine”

Na 5. sjednici “Vlade SAO Krajine”, održane 5. rujna 1991. u Kninu (u zgradbi Skupštine opštine, soba br. 51), usvojen je sljedeći dnevni red:

1. Usvajanje teksta pisma koje će se uputiti Mirovnoj konferenciji o Jugoslaviji u Hagu.

2. Razmatranje Platforme ustavnog položaja Krajine.

3. Donošenje Odluke o formiranju saveza mjesnih zajednica Cetinske Krajine.

4. Donošenje Odluke o uvođenju dodatnog poreza na promet.

5. Donošenje Odluke o primjeni Zakona o zdravstvenoj zaštiti Republike Srbije na teritoriji SAO Krajine.

6. Donošenje Odluke o osnivanju Fudbalskog saveza SAO Krajine.

7. Razmatranje dopisa Ministarstva za veze sa Srbima izvan Srbije.

8. Usvajanje poziva vlade da se svi porezni obveznici pridržavaju uplata poreza i doprinosa.”

Sjednici su prisustvovali “predsjednik Vlade dr. Milan Babić, te ministri: Matković Risto, Macura Lazar, Vještica Dušan, Šimpraga Branko, Bauk Milan, Babić Vukašin, Badža Dušan i Ležaić Vaso”.

U raspravi o 1. točki dnevnog reda “predsjednik Vlade Milan Babić” istaknuo je da “Vlada SAO Krajine” ne prihvata “kvalifikaciju” iznesenu u “Deklaraciji o Jugoslaviji” (usvojena na izvanrednom ministarskom sastanku Europske političke kooperacije u Bruxellesu 27. kolovoza 1991. godine) u kojoj se govori o “potpuno pogrešnoj politici srpskih neregularnih formacija, što nastoje da riješe probleme za koje očekuju da će se s njima suočiti u novom ustavnom uređenju vojnim sred-

stvima.” Pritom kao jedan od razloga zbog kojeg ne prihvata takvu “kvalifikaciju”, navodi da su “Srpske oružane snage u SAO Krajini, koje čine milicija Krajine i Teritorijalna odbrana Krajine, apsolutno legalne a čine dio jedinstvenog sistema odbrane u Jugoslaviji”. Uz to navodi i sljedeće: “Navodni problemi o kojima se govori, a sa kojim bi se srpski narod po navodu u Deklaraciji, tek trebao suočiti u novom ustavnom uređenju Jugoslavije, za srpski narod su na političkom nivou demokratskih odluka već prestali biti problemi. Naime, srpski narod odlučio je plebiscitom da živi u istoj državi s ostalim Srbima na prostorima Jugoslavije. (...) Ocjena izrečena u Deklaraciji da pojedini elementi JNA pružaju aktivnu podršku srpskoj strani, ne odgovara istini. Istina je to da JNA aktivno učestvuje u razdvajaju sukobljenih strana i da je u toj svojoj ulozi redovno napadana od hrvatskih agresora, pa je samo prinudena da se brani.” Dakako, ovu tvrdnju o “razdvajaju sukobljenih strana” ne treba posebno komentirati.

Uz to, “Vlada SAO Krajine” nezadovoljna je što se u spomenutoj Deklaraciji “svugdje spominje Hrvatska, a nigdje nema SAO Krajine”, jer “ne može se više govoriti o Srbima u Hrvatskoj nego o Srbima u Krajini, u Slavoniji i Baranji”. U predloženom tekstu pisma koje se trebalo uputiti Mirovnoj konferenciji o Jugoslaviji u Haagu još se navodi da “Vlada Krajine zahtijeva da se SAO Krajini prizna status domaćina posmatračkoj misiji”, da je “ona jedino ovlaštena da odobri boravak posmatračke misije na svojoj teritoriji” te da “Vlada isključuje mogućnost da u arbitražnoj misiji učestvuje bilo koji od

predstavnika zemalja koji su bile agresori u Jugoslaviji u II svjetskom ratu”. Za raspravu o predloženom tekstu nije se nitko javio pa je on jednoglasno usvojen.

U raspravi o 2. točki dnevnog reda “predsjednik Vlade” dao je obrazloženje u kojem je istaknuo: “Mi moramo insistirati da se naš objektivitet izrazi kroz instituciju Krajine. Ustavni položaj Krajine može biti uređen na više načina, i to: jedna mogućnost je ujedinjenje SAO Krajine s Bosanskom Krajinom i obrazovanje posebne federalne jedinice Ujedinjene Krajine. Ostali dio Bosne bio bi federalna jedinica za sebe. Druga mogućnost je da Krajina uđe u sastav Srbije. Tako bi se Srbija sastojala iz dva dijela među kojima ne bi postojala međusobna teritorijalna veza. Treća mogućnost je da Krajina dobije poseban status, te bi ona predstavljala posebnu federalnu jedinicu.” Budući da se za raspravu o tome nitko nije javio, “Platforma o ustavnom položaju Krajine” jednoglasno je usvojena.

Dakle, nijedna opcija koju je tada razmatralo i predlagalo vodstvo “SAO Krajine” nije predvidjela mogućnost ostanka u Hrvatskoj. Takav isključivi stav da ni pod kojim uvjetima neće živjeti u Hrvatskoj, vodstvo pobunjenih Srba u Hrvatskoj nije promijenilo sve dok nije vojno poraženo u operacijama hrvatskih snaga Bljesak i Oluja, u svibnju i kolovozu 1995. Zaključke sa spomenute sjednice “Vlada SAO Krajine” uvrstila je u pismo koje je uputila Mirovnoj konferenciji o Jugoslaviji u Haagu, s namerom da se “srpskom narodu prizna pravo na samoodređenje” (sadržaj toga pisma bit će predstavljen u sljedećem broju). ■

BIBLIOTEKA

Marijana Hameršak
Pričalice - o povijesti djetinjstva i bajke
Algoritam, Zagreb, 2011.

Knjiga istražuje odnose književnog žanra bajke i predodžbi o djetinjstvu, podrobno izvještavajući o počecima žanra u okružju hrvatske dječje književnosti. Povijest bajke u nacionalnim književnostima nikada nije samo povijest književnosti ili književna povijest. Ona je povijest oblikovanja i proizvodnje značenja povezanih s djetetom, djetinjstvom i dječjim čitanjem ili slušanjem. Određujući funkcije koje su se bajkama nametale (i koje im se i danas nameću) prilikom upućivanja dječjoj čitateljskoj publici, autorica jasno i argumentirano opisuje procese i pretpostavke udomljavanja bajke u hrvatskoj dječjoj književnosti. Razmatra i odnose te interferencije usmene, prijevodne, preradene i autorske bajke.

Bajka i različite diskurzivne prakse koje je uspostavljuju, prezentiraju i reprezentiraju u ovoj su knjizi predlošci za iščitavanje predodžbi o djetinjstvu i mehanizama njihovih promjena. To je moguće jer je bajka zbog svojih mnogočasnih i podatnih strukturalnih obilježja nerijetko bila prepoznata kao pogodan prostor upisivanja različitih ideologičkih i vrijednosnih sadržaja.

Istraživanje funkcije bajke ujedno vodi istraživanju različitih čitateljskih praksi i čitateljskih zajednica u počecima oblikovanja dječjeg književnog sustava u hrvatskoj književnosti. Ova knjiga nudi intrigantan, nov, uzbudljiv uvid u složenu prošlost naših predodžbi o djetetu i dječjoj književnosti.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Tito – posljednji svjedoci testamenta

- hrvatski serijal
- režija: Lordan Zafranović
- scenarij: Lordan Zafranović i Mira Švar
- produkcija: HRT, Kinodokument i Gamastudio
- emitiranje: HTV, ponedjeljkom u 20.00
- trajanje: 13 epizoda po 50 minuta

Posljednji svjedoci u koje se ubrajaju najbliži članovi obitelji, prijatelji i suradnici, ispričali su svoje priče o Titu. S vremenskim odstojanjem oni su iznijeli doživljaje, događaje i iskustva iz života i rada s Titom. Na taj način serija nam pokušava predstaviti neke nove, zanimljive detalje Titova života u više od deset sati priče. Nesumnjivo je da život i osobnost Josipa Broza Tita i danas izazivaju proturječja. Svjedočanstva, prije svih ono Herte Hass, uistinu bacaju novo svjetlo na njegov lik i djelo. S druge strane, ne mogu se oteti dojmu da to novo svjetlo i nije baš tako važno i da nije usmjerilo njegove odluke, a time i povijesni razvoj naše zemlje u XX. stoljeću. Što se ostaloga tiče, mogu govoriti samo o problemima. Prvo i najvažnije jest da je u audiovizualnom smislu serijal ispod svake razine. Arhivske slike i filmovi izgledaju nekvalitetno, slika se raspada i dojam je da je ovaj serijal nastao 1985. a ne 2012. godine. Posljednji svjedoci često tako nerazumljivo pričaju da nam trebaju titlovi da bismo ih razumjeli. Izjava na izjavu, glava na glavu i prilično nezanimljiva mizanscena. Uza sve to najiritantnija je Zafranovićeva režijska konceptacija s okusom mora i soli. Klape pjevaju, more napada obalu, a gledatelju ništa nije jasno. Došli smo do pete epizode, II. svjetski rat je tek počeo, Tito još ni jednu od svojih morskih epizoda nije proživio, Zafranoviću to ne smeta da nas u svakoj epizodi polije s pet minuta tzv. neutralnih kadrova morskog žala i pjene.

Leon RIZMAUL

VREMELPOV

28. siječnja 1986.
Velika nesreća Challengera

Američka NASA planirala je 28. siječnja 1986. malu svečanost. Za taj je dan planiran dvadeset pet let u programu svemirskog taksija – space shuttlea, a letjelica Challenger trebala je obaviti svoje deseto jubilarno lansiranje. Challenger je bio drugi space shuttle u povijesti, a na ovoj misiji je trebao ponijeti u svemir telekomunikacijski satelit i proučavati Halleyevu kometu. Od sedmeročlane posade najzanimljivija je bila školska učiteljica Christa McAuliffe. Ona je trebala postati prva osoba u povijesti koja je otisla u svemir, a da nije pozanjanju astronaut. Samo sedam desetinki nakon polijetanja, primjećeni su prvi problemi. Iz boka desnog motora s čvrstim gorivom počeo je izbjijati oblak tamnog dima, a zatim se pojavio i otvoreni plamen. U 73. sekundi letjelica se raspala i na užas milijunskog gledateljstva koji su pratili izravan televizijski prijenos, pala u more. Ni za koga iz letjelice nije bilo spaša. Nakon prvobitnog šoka, program space shuttlea je nastavljen i do danas je obavljeni više od stotinu letova. Način uporabe tih letjelica s vremenom se promijenio, tako da se telekomunikacijski sateliti sada šalju u svemir klasičnim raketama za jednokratnu uporabu. Space shuttleovi su se nastavili rabiti za letove gdje je nužno sudjelovanje ljudi. Početkom 2003. sličnu sudbinu kao i Challenger doživio je još jedan shuttle, Columbia koji je eksplodirao pri povratku iz svemira.

28. siječnja 1993. - oslobođena Peruča

29. siječnja 1915. - prvi zračni napad,

Nijemci napali Englesku cepelinom

31. siječnja 1968. - početak TET ofenzive

2. veljače 2005. - umro njemački boksač Max Schmeling

3. veljače 1992. - Danijel Borović preletio MiG-om u Hrvatsku

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Najava izložbe u Galeriji "Zvonimir"

U Galeriji "Zvonimir" će se od 26. siječnja do 8. veljače moći razgledati izložba pod nazivom Vizualizacija intuicije na kojoj se s tridesetak novijih radova (crtež, pastela i ulja) predstavlja Petar Tuškan.

Izložba se može razgledati u radno vrijeme Galerije "Zvonimir" pon-pet od 10 do 18 sati. Ulaz sloboden.

Svečano zatvaranje izložbe predviđeno je za 8. veljače u 18 sati.

Priredio: Mladen PALIĆ

NOVA HEROJSKA KAMERA

Najpopularnija kamera za ekstremne sportove u svojoj drugoj inačici izvana izgleda potpuno isto kao i njezin predhodnik GoPro HD Hero. Male preinake tiču se LED statusa koji su sada vidljivi sa svih strana i LCD-a koji više nema one čudne znakove nego grafički meni. Dodani su i mini-HDMI izlaz i ulaz za vanjski stereomikrofon. Najveće su promjene unutra: novi senzor od 11MP i dvostruko jači procesor omogućuju uzastopno okidanje do 10 fotografija u sekundi i snimanje videoa od 120 fps WVGA, 60 fps 720p, 48 fps 960p i 30 fps 1080p. Potpuno redizajniranom širokokutnom lećom postignuta je dvostruko veća oštrina slike i kut snimanja od 170° u svim modovima snimanja. Veći senzor i jači procesor zaslužni su za bolje performanse u slabim svjetlosnim uvjetima i u situacijama kada se eksponacija naglo izmjenjuje sa svijetlog na tamno. Video se pohranjuje s H.264 kompresijom, kao MPEG4 file kompatibilan s Windowsima i Macom. Balans bijele boje je automatski, kao i eksponacija, dok ugrađeni monomikrofon snima s AAC kompresijom od 48 kHz uz AGC.

HD Hero2 se može nabaviti u posebno prilagođenim paketima - Outdoor, Motorsports i Surf, u svakom paketu nalaze se brojni dodaci, mountovi, vakuumski držači, nastavci, kopče i kablovi kao i kućište koje ostaje vodootporno do 60 m dubine. Uključena je 1100mAh litij-ionska baterija punjiva preko USB-a, koja traje do 2,5 sata konstantnog snimanja na SD karticu maksimalnog kapaciteta do 32GB (četiri sata videoa u 1080p).

HD Hero2 se može dograditi raznim dodacima, kao što su LCD BacPac čime dobijemo LCD za pregled i Battery BacPac za povećanje kapaciteta baterije a najavljen je i Wi-Fi BacPac i Wi-Fi Remote koji će omogućavati live video streaming s kamere.

TV KOJI SVE RAZUMIJE

Samsung je na ovogodišnjem sajmu CES 2012 predstavio glavne novitete iz AV i IT odjela. Najzanimljiviji je svakako ES8000, LED osvijetljeni 3D LCD TV sa Smart TV platformom. Pokreće ga dvojezgreni procesor koji

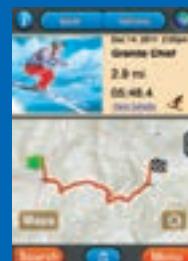

omogućuje multitasking, sa svojim ugrađenim Wi-Fi mogućnostima korisnici mogu pretraživati internet i preuzimati višestruke aplikacije u isto vrijeme ili razmjenjivati multimedijalne datoteke s kompatibilnim uređajima kao što su mobiteli, tableti ili kamere. ES8000 razumije gvorne zapovijedi i prepoznaće pokrete preko ugrađene kamere. Daljinski vam više uopće ne treba, sve možete obavljati glasom i pomacima ruke.

NARUKVICA ZA AKTIVNE

Na slici je narukvica koja prati svaki vaš pokret i po-krešava vas uvjeriti da dodate malo više kretanja u svoj život. FuelBand preko akcelerometra prati vrijeme, kalorije, korake i NikeFuel, što su u biti zarađeni bodovi za vaše aktivno kretanje. Odredite si dnevni cilj u NikFuel bodovima tj. koliko aktivni želite biti. FuelBand zatim prati njihov napredak, a 20 LED svjetla koja čine zaslonski uredaja postupno će se paliti od crvene do zelene kako se korisnik približava zadanim cilju. Prikupljeni podaci se učitaju na računalo putem Bluetootha ili USB-a i sinkroniziraju s Nike web-stranicom, gdje možete pratiti svoj napredak. Dostupna je i aplikacija za iPhone korisnike putem iTunes App Storea.

ZA SPORTOVE U PRIRODI

MotionX-GPS je iPhone aplikacija koja će vaše rekreativne aktivnosti, kao što su skijanje, biciklizam, planinarenje, jedrenje, trčanje ili avanturističko istraživanje učiniti još zanimljivijim. Aplikacija ima sve potrebne instrumente za kretanje po terenu; koristeći ugrađene iPhone GPS mogućnosti, akcelerometar i kompas u svakom trenutku možete očitati svoju poziciju, brzinu kretanja ili odrediti strane svijeta. Karte za određeno područje se mogu skinuti na mobitel pa vam za uporabu nije potrebno spajanje na internet. Možete odrediti rutu kretanja ili jednostavno samo pokrenuti štopericu pa na kraju pogledati grafikon brzine ili rutu koja se iscrtala na karti. Rutu možete spremiti, poslati nekome ili objaviti na Facebooku ili Twiteru, imate mogućnost spremanja 101 rute i 400 pozicija koje možete rabiti za usporedbu ili orientacijsko kretanje po terenu. Između ostalog, možete tražiti informacije za trenutačnu poziciju rabeći integriranu Wikipediju, upisati ili povući adresu iz adresara i rabiti je za navođenje do te pozicije i sve to uz slušanje ugrađenog iPod playera. Aplikacija dolazi i u HD inačici za iPad.

MAGIC CUBE

Magic Cube je virtualna laserska tipkovnica kao i multi-touch miš u jednom, jednostavnom za uporabu, proizvodu. Radi pod Apple iOS 4, Mac OS X (10.4+), Google Android 2, Windows XP/Vista/7, Windows Phone 7 putem Bluetootha ili USB-a. Jednostavno uparite Magic Cube s bilo kojim mobilnim uređajem putem Bluetooth veze i počnite tipkati.

Uređaj ima ugrađenu punjivu litij-polimersku bateriju koja pod punim opterećenjem može izdržati oko dva i pol sata, a koja se puni pomoću USB kabla.

Mladen KORADE

Kratka strojnica MP40

Kratke strojnice u njemačkim oružanim snagama između dva svjetska rata ne razlikuju se od onih u drugim vojskama. Kratke strojnice su tada imale ramene oslonce fiksne konstrukcije izradene od drveta i s metalnim okovom. Metalni dijelovi su izrađivani glodanjem iz punog komada čelika, što je činilo proizvodnju skupom i dugotrajnom, a oružje velikim i teškim za nošenje. Od nove kratke strojnice očekivalo se pojednostavljenje proizvodnje i primjene u borbi. MP40 ima korijene u projektu tvrtke Erma Werke, a temeljni modeli su konstrukcije Heinricha Vollmera pod imenom VMP 1930 i EMP. Vollmer je poslije pridružen timu koju je vodio Berthold Geipel. Tim je doradio "stari" EMP. Izgubio je fiksni, drveni i dobio metalni preklopni rameni oslonac. Donji dio

TT podaci

Kalibar: 9x19 mm Luger
Duljina: 630/833 mm
Duljina cijevi: 251 mm
Masa praznog oružja: 4,7 kg
Brzina paljbe: 500 metaka/min

principu slobodnog trzanja (zatvarač i cijev ne brave) i puca iz otvorenog zatvarača. Da bi pojednostavili, ubrzali i pojefitnili proizvodnju tijela i još nekih dijelova koji su izrađivani glodanjem, oni su zamijenjeni komadima napravljenim od prešanog čeličnog lima. To je dovelo do konstrukcije kratke strojnice (na slici) pod imenom MP40. Zbog svoje konstrukcije i načina na koji je proizvedena, MP40 postaje uzor po kojem su nastale mnoge druge kratke strojnice. Primjerice, to su PPS-43, M3 Grees Gun, Star Z-45, Zastava M56 i Zagi, hrvatska kratka strojnica s početka Domovinskog rata.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
 Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
 Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
 Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
 p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2012.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.izhmash-arms.ru/en

web info

S obzirom na to da se više naših čitateљa služi engleskim nego ruskim jezikom, vjerujemo da će engleska inačica web-stranice ruskog namjenskog koncerna lžmaš biti razumljivija od ruske. A one su gotovo iste, što nije čest slučaj: praksa je da su inačice stranica na jeziku zemlje iz koje potječe tvrtka opširnije od onih na drugim jezicima. Iako se stranici originalnog proizvođača Kalashnikova, najpoznatije puške svih vremena, ne mogu dati veliki prigovori, ipak smo očekivali nešto bolje. Ona jest dovoljno informativna, ali joj nedostaje vizualna atraktivnost i, naročito, multimedije. No, www.izhmash-arms.ru/en sigurno će pomoći da svoje znanje o toj tvrtki odmaknete dalje od staroga AK-47, pa i od strogo vojničkih proizvoda. Širina izbora, npr. lovačkog oružja, mogla bi vas iznenaditi.

D. VLAHOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr